

YOYAV

Dergisi

YIL: 28 SAYI: 313 KASIM 2019

Beytullah'da Berat Kandili

YOYAV Adına Sahibi
Dr. İbrahim ATEŞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet NARİNCE

Yayın Kurulu:

Dr. İbrahim ATEŞ
Ökkaş DAĞLIOĞLU
Mehmet NARİNCE
N. Yücel MUTLU

Yayın İdare Merkezi

Libya Caddesi 32/7-8 Ahmetler / ANKARA

Tel: 434 51 83 - Faks: 433 12 98

web: yoyav.org.tr

e-mail: yoyavvakfi@gmail.com

Yayın Türü:

Yöresel Süreli Yayın
Ayda bir yayınlanır.

Grafik Tasarım
Mehmet Narince

Baskı:

Önder Matbaacılık Ltd. Şti.

İzmir Cad. 34/2-3 Kızılay-ANKARA

Tel: 418 23 54

Basım Tarihi: 28.10.2019

ISSN: 1307-1572

*Dergide yayımlanan yazı ve resimler kaynak gösterilerek
iktibas edilebilir. Görüşler yazarlarına aittir.*

- 1 Umre Nedir, Ne Değildir?
Dr. İbrahim ATEŞ
- 2 Yola Çıkarken
- 3 Hadis-i Şeriflerden Bir Demet
- 4 Medine'de İkamet
- 6 Hz. Peygamber'i Ziyaret
- 9 Ravza-i Mutahhara
- 11 Medine-i Münevvere'deki Ziyaret Yerleri
- 13 Vâdî Rüya Hurma Bahçesinde Hârika Bir Gün
- 15 Resûlullah'ın Yanında ve Yakınında Birliktelik
- 19 Kur'ân-ı Kerim Müzesinde Mutlu Birliktelik
- 20 Umre Nedir ve Nasıl Yapılır?
- 22 Medine'den Mekke'ye Geçerken
- 23 En Güzel Buluşma Yeri: Kâbe
- 24 Tavafın Düşündürdükleri
- 25 Tavafta Salavât
- 26 Makam-ı İbrahim'de Namaz ve Niyaz
- 27 Safa-Merve Arasında Sa'y
- 28 Mekke Ziyaretleri
- 36 Beytullah'da Dua ve Dilek
- 37 Beytullah'da Berat Kandili ve Yaradana Yakarış

Umre Nedir, Ne Değildir?

Dr. İbrahim ATEŞ

YOYAV Genel Başkanı

Haremeyn-i şerîfeyni ziyaret, Müslümanlar için vesîle-i saadet olan bir ziyarettir. Sevabı çok ve ecir bol olan bu ziyaret, sağlığı ve maddî durumu müsait olan Müslümanların, yerine getirmeleri gereken mübârek bir ziyaret olup, Mekke'de Beytullah'da, Medine'de de Ravza-i Resûlullah'da bulunma imkânını sağlar.

Bu bahtıyarlığa ermenin arzusuyla harekete geçen Müslümanlar, yaşadıkları yıllardaki ulaşım imkânlarıyla yola çıkmışlar ve oralara ermenin iştiağıyla karşılaştıkları zorluklarla sıkıntıları göğüsleyerek aylar, haftalar süren yorucu yolculuk sonrası mübârek mekânlara ulaşmışlar Mekke'de Allah Teâlâ'nın, Medine'de de Resûlullah (s.a.v.)'in misafiri olmanın sevinç ve saadetini yaşamışlardır. Gidemeyenler de gidenlerle selam ve saygılarını yollayarak, Haremeyn-i şerîfeynde dualarına dâhil edilmeleri dileğinde bulunmuşlardır. Seher vakti esen Saba rüzgârlarına yalvarıp, selam ve sevgilerini Resûlullah (s.a.v.)'a iletmeleri dileğinde bulunarak:

*"İn nilte yâ rîha's sabâ yevmen ilâ ardı'l Harem.
Belliğ selâmî Ravdaten fihe'n Nebiyyü'l Muhterem."*

Yani:

*"Uğrar isen ey bâd-ı saba Haremeyne,
Tazîmimi arz eyle Resûlü's sekaleyne."* diyenler de olmuştur.

Geçmişte bazen yaya, bazen develer, bazen de tren ve otobüslerle gerçekleştirilen bu mübârek seferler, günümüzde çağdaş teknolojinin sağladığı imkânlarla bir günde hattâ üç-dört saat zarfında gerçekleştirilmektedir. İstanbul'da, Ankara'da ve diğer birçok illerde havalanan uçaklar üç saat sonra Cidde veya Medine Havaalanına inmektedir. Oralardan da konforlu ve klimalı otobüslerle Mekke ve Medine'de konaklanacak otellere intikal edilerek, Haremeyn-i şerîfeyne kavuşulmaktadır.

Hac ibâdeti için vâki müracaatlar, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca kura çekilerek değerlendirilmekte ve birkaç sene içinde gerçekleştirilmekte ise de, umre ziyaretleri için böyle bir uygulama yapılmayıp yıl içinde hac mevsimi hariç dileyen herkes her zaman gidip gelme imkânını elde edebilmektedir. Mekke ve Medine'de ikâmet edilecek otellerin, Beytullah ile Mescid-i Nebevî'ye yakınlık ve uzaklık durumuna göre değişen gruplar halinde farklı fiyatlarla kalınacak süreye göre umre

turlarına orta halli kişiler dahi katılma imkânına sahiptir.

Biz YOYAV olarak, yirmi bir yıldır 06 İbra Tur ile işbirliği halinde yılda bir defa onar günlük umre turları tertiplemekte ve beş gün Medine'de, beş gün de Mekke'de olmak üzere Beytullah ile Mescid-i Nebevî'nin avlusuna bitişik beş yıldızlı otellerde kalacak şekilde kolay ve rahat programlar yapmaktayız.

Öte yandan gitmeden önce yolculuk esnasında, konaklanan otellerde, Mescid-i Nebevî'de ve Beytullah'da bilgilendirme toplantıları tertipleyerek yapılacak ibâdetlerle, ziyaret edilecek yerler hakkında aydınlatıcı açıklamalarda bulunarak gruplarımıza katılan kardeşlerimizi bilinçlendirme cihetine gitmekteyiz.

Ayrıca Mekke ve Medine'deki ziyaret yerleriyle ilgili bilgi notları dağıtarak, buralar hakkındaki bilgilerini kalıcı kılmaya çalışmaktayız. Böylece ibâdet ve ziyaretlerini bilerek ve eksiksiz ifâ etmelerine yardımcı olmaktayız.

Herkes umre ziyareti ile ilgili ibâdetlerle, yapmakla yükümlü olduğu işleri yeterli süre içinde bilerek, hakkıyla yerine getirmiş olmanın huzuru ve gönül rahatlığı ile turu tamamlamanın mutluluğu içinde yurda dönmenin sevinç ve saadetini yaşamaktadır.

Haremeyn-i şerîfeynde Allah ve Resûlüne misafir olup, rahmet-i Rahmân'a nâil ve şefaati Resûlullah'a mazhar olma niyazı ile dolu dolu geçen on günü, Beytullah'da bolca tavaf, tilâvet-i Kur'ân, namaz ve niyaz ile Mescid-i Nebevî'de de Resûlullah (s.a.v.)'ı devamlı ziyaret etmenin yanında, Ravza-i Mutahhara'da ibâdet ve tâ'atla değerlendirmiş olmanın ve huzur-u Nebevî'de huzur bulup kamerasına girmenin bahtıyarlığına ermektedirler.

Kâbe-i Muazzama'da doya doya Hacer'ül Esved'i selamlayarak tavafa başlamanın ve hitâminde Makam-ı İbrâhîm'de namaz kılmanın, Hicri İsmail (Hatim)'de Yaradan'a yakarmanın, Safa ile Merve arasında yürüyüp yol almanın, Ravza-i Mutahhara'da zikir ve şükürde bulunmanın ve huzur-u Nebevî'de hazır olmanın hâtralarıyla hafızalarını doldurmanın duyarlılığı ile dönüşü geçerek hayatlarının hârika günlerini Haremeynde geçirmenin sevinç ve saadeti içinde mübârek mekânlara veda etmektedirler.

Yola Çıkarken

Mübârek mekânlara doğru yola çıkarken ve yurt içindeki gezilere giderken, besmele ve Kur'ân-ı Kerîm tilâvetiyle başlayıp adımların isâbetli, bakışların basiretli ve davranışların dirâyetli olması dileğiyle devam etmeyi ilke edinen YOYAV'lılar, yolculuklarının Hakk'ın himâyesinde, hidâyetinde ve inâyetinde olması niyazında bulunmayı gelenek hâline getirmişlerdir. Bu güzel geleneği yaşatmaya özen göstererek yola çıkmakta ve salimen gidip, ganimen dönmek için Yaradan'a yakarmaktadırlar.

Gerek yurt içi, gerek yurt dışı seyahatlerinde, gerek günlük, gerek uzun süreli gezilerinde dua etmeyi ihmal etmezler, bu hususta Genel Başkan Dr. İbrahim Ateş'in:

*“Besmeleyle çık yola.
Bakma hiç sağa sola.
Devam et doğru yola.
Başarı senin ola.”* diyen dizesindeki düşüncüyü düstur edinirler.

Özellikle Hac ve Umre ziyaretleri için mübârek mekânlarla yapılan yolculuklarda dualara, uğurlamaya gelen yakınların da katılımıyla daha fazla iştirak olur. Salonda bir araya gelen yolcularla yakınları, yola çıkmadan önce yapılan toplu duaya hep birden “Amin” diyerek kabulü dileğinde bulunurlar.

Bu cümleden olarak Hz. Peygamber (s.a.v.)'in sefere çıkarken yaptığı aşağıdaki duayı okumaya ayrı bir özen gösterirler. 11-21 Nisan 2019 tarihleri arasındaki Berat Kandili Umre Programı için Esenboğa'ya hareket etmeden önce YOYAV Kültür Merkezi'nde bu duayı yapan YOYAV Umre grubu ile yakınları bir sünneti icra etmenin yanında, dua ile yola çıkma geleneğini de sürdürmüşlerdir.

“Sübhânellezî sehharre lenâ hâzâ ve mâ künnâ lehû mukrinîn ve innâ ilâ rabbînâ lemunkalibûn. Allahümme innâ nes'elüke fî seferinâ hâze'l- birre ve't-takvâ ve mine'l- ameli mâterdâ. Allahümme hevvin aleynâ seferenâ hâzâ,

Dr. İbrahim Ateş

vatvi'annâ bu'dehû. Allahümme ente's-sâhibü fi's-seferi ve'l-halîfetü fi'l-ehli. Allahümme innî eüzû bike min va'sâi's-seferi ve ke'âbet-i'l-menzeri ve sû'l-münkalebi fi'l-mâli ve'l-ehli ve'l-veledi.”

Yani: *“Bunu bizim hizmetimize veren Yüce Allah'ı tesbih ve takdis ederiz (Allah'ın şanı ne yücedir); yoksa biz buna güç yetiremezdik. Biz şüphesiz Rabbimize döneceğiz. Ey Allah'ım! Biz bu yolculu-*

ğumuzda Senden iyilik ve takvâ, bir de hoşnut olacağın ameller işlemeyi nasip etmeni dileriz. Ey Allah'ım! Bu yolculuğumuzu kolay kil ve uzatmayı yakın et. Ey Allah'ım! Seferde yardım(cımız), geride (bıraktığımız) çoluk çocuğu(muzun) koruyucusu Sensin. Ey Allah'ım! Yolculuğun zorluklarından, üzücü şeylerle karşılaşmaktan ve dönüşte malımızda, çoluk çocuğumuzda kötü haller görmekten Sana sığınırım.”

Her Müslümanın, Efendimiz (s.a.v.)'in yaptığı bu duayı ezberleyip uzak veya yakın herhangi bir yolculuğa çıkarken okumasını, ayrıca binilen aracın kalkışı ve ondan iniş anında Hûd Suresi'nin 41. ayetinde geçen: “... Yüzüp gitmesi de, durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir.” mealindeki “Bismillâhi mecrâhâ ve mursâhâ inne rabbî le gafûru'r-rahîm” duasını okumasını tavsiye eder, gideceği yere salimen ulaşmasını dileriz.

YOYAV umre grubu, Esenboğa Havalimanı Dış Hatlar Terminalinde.

Umre Ziyaretinin Fazîlet ve Meziyyetini Dile Getiren Hadîs-i Şerîflerden Bir Demet

Hız. Peygamber (s.a.v.) Hudeybiye Seferi, Umretü'l Kazâ ve Huneyn Gazvesi dönüşünde Hicretin 6, 7 ve 8. senelerinin Zilkâde aylarında üç umre yapmış, Veda Haccıyla birlikte bir umre daha edâ etmiştir. Böylece umre ziyaretinin önemine dikkat çekmiştir. Ümmetine de hac ve umre ibâdetlerini tavsiye ve telkin eden sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in umre ziyaretinin fazilet ve meziyyetini beyan buyurduğu hadîs-i şerîflerinden birkaçının mealini sizlerle paylaşarak hac ibâdetini îfâ eden kardeşlerimizin umre ziyaretlerini de ihmal etmemelerini tavsiye ve temenni ediyoruz.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdular ki: “(İbâdet için) Sadece şu üç mescide yolculuk yapılır: Mescid-i Harâm, Mescid-i Nebevî ve Mescid-i Aksâ.”

“Hac ve umre yapanlar Allah'ın misafiridirler. O'na dua ederlerse icâbet eder, O'ndan bağışlanma dilerlerse bağışlanırlar.”

“Hac ile umre arasını yakın tutun. Zira hac ve umre körüğün demir, altın ve gümüşün pislîğini izâle ettiği gibi, fakirliğı ve küçük günahları izâle eder.”

“Safa ve Merve arasında yaptığın sa'y hem hac, hem umre için yeterlidir.”

İbn-i Abbas (r.a.) anlatıyor. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdular

ki: “Beytullah etrafındaki tavaf, namaz gibidir. Ancak bunda konuşabilirsiniz. Öyle ise, kim tavaf sırasında konuşursa sadece hayır konuşsun.”

“Hiçbir telbiye getiren Müslüman yoktur ki, onun sağında ve solunda o taraftan arz bitinceye kadar olan taş, ağaç ve topraklar da telbiye getirmesin.”

“Ramazan-ı şerifte umre, hacca (bir rivayette benimle yapılan hacca) denktir.”

“Kim Allah'tan sevap umarak Medine'de beni ziyaret ederse, kıyamet günü ona şahit ve şefaathçi olurum.”

“Mescidimde kılınan bir namaz, Mescid-i Harâm hariç, başka mescidlerde kılınan bin namazdan efdaldır. Mescid-i Harâm'da kılınan bir namaz, sair mescidlerde kılınan yüz bin namazdan daha efdaldır.”

“Umre (daha sonra yapılacak umreye kadar aralarındaki (vaki olacak günahlar) için kefarettir. Mebrûr bir haccın karşılığı da ancak cennettir.”

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) umre için yola çıkan Hız. Ömer (r.a.)'e: “Kardeşim, bizi de duana ortak eder misin?” buyurmuştur. Hız. Ömer (r.a.), bu iltifatkâr talep karşısındaki hâlini: “Resûlullah (s.a.v.)'in bu sözüne karşılık bana dünyayı verselerdi bu kadar sevinmezdim.” demiştir.

Medine'de İkamet

**Medine'de ikâmet,
Peygamber'i ziyaret,
Ravzasında ibâdet,
Ne güzel, ne saadet.**

Yeryüzünde çeşitli ülkeler ve beldeler vardır. Her birinin de kendine has özellikleri, güzellikleri vardır. Bunların içinde üç belde vardır ki, onlar diğerlerinden ayrılır. Bunlar Mekke, Medine ve Kudüs'tür.

Medine'nin eski ismi Yesrib'tir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Mekke'den buraya hicret ettiklerinde bu ismi değiştirerek Medine ismini vermiştir. Medine'nin bu iki isminin yanında başka isimleri de vardır. Bunlar, Tâbe, Tayyibe, Daru'l-İman, Daru's-Sünne, Azra, Cabire, Mecbûre, Muhabbe, Mahbûbe, Kasime, Yendede, Miskîne, Mahbûre, Azrâ', Arzullah, Harem, Daru's-Selam, Daru'l-Hicra, Daru's-Sünne, Âsime'dir.

Medine'nin ismiyle alakalı Resûlullah (s.a.v.): "Medine'ye Allah, Tâbe adını vermiştir." buyurmuşlardır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), İbrahim (a.s.)'ın Mekke'yi, Süleyman (a.s.)'ın Kudüs'ü kutsal ilân etmesi gibi Medine'yi kutsal ve saygın bir şehir ilân etmiş ve şöyle buyurmuştur: "Medine, şuradan şuraya kadar haremdir. Bu harem içerisinde olan ağaçlar kesilmez ve bu sahada Kitap ve Sünnete muhalif amel işlenemez. Her kim burada Kitap ve Sünnete aykırı bir amel icat ederse Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerindedir. Ben de İbrahim'in Mekke'yi haram kıldığı gibi, Medine'yi haram kıldım. Sa'nın ve müddünün bereketli olması için tıpkı, İbrahim'in Mekkeliler için yaptığı dua gibi dua ettim." Resûlullah (s.a.v.)'ın Medine'de harem bölgesi olarak işaret ettiği sınırlar, Uhud ile Ayr dağı arasında kalan bölgedir.

Medine bir Peygamber diyarı, bir Nebiler Nebisi şehri, şehirlerin sultanıdır. Medine'nin her yerinde bir fikir, bir zikir ve bir şükür ifade edilmiş; her bir yerinde bir aşk, bir teslimiyet ve bir 'fedâke ebî ve ümmî?' nidaları gizlenmiştir.

Medine'de Müslümanlar için çok dersler ve ibret sahneleri vardır. İslam Devletinin temelleri burada atılmış, canlar burada feda edilmiş, Bedirler, Uhudlar ve nice kahramanlıklar hep burada yaşanmıştır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Medine'ye sevgisini her zaman belirtmiş ve Medine halkı için de dualarda bulunmuştur. Dolayısıyla Sahabe Efendilerimiz de Medine hakkında hep sevgilerini yüreklerinde

Grubun Medine'de konakladığı
Al Rawda Royal Inn Otel.

taşımışlardır. Medine, Peygamber Efendimizle Medine olmuştur. Sahabe Efendilerimiz de bu değere layık bir şekilde yaşamaya gayret ederek Asr-ı Saadeti oluşturmuşlardır.

Sahâbe Efendilerimizi biraz olsun anlama ve onların gönüllerindeki Medine'yi, sevgiyi, aşkı ve fedakârlığı görme fırsatı Medine ziyaretiyle biraz daha artmaktadır. Aslında Peygamberimizi hâlâ diri olarak görebilen bahtiyarlar için, Medine asr-ı saadetteki Medine gibidir. Nitekim Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır: "Vefatımdan sonra beni ziyaret edenler, sağlığımdayken beni ziyaret etmiş gibi olur."

Medine-i Münevvere mahabat-ı vahiy (vahyin indiği) olan

mübârek mekânlardan biri ve Resûlullah (s.a.v.)'i bağrında barındıran güzide ve gözde bir şehirdir. İslam medeniyetinin menşei ve merkad-i Nebî olan bu şehir, Haremeyni Muhteremeyn denilen iki kutsal şehirden biridir. Bu nurlu şehre girerken ve orada ikâmet ederken dikkatli ve dirayetli olmak, adaba aykırı hal ve hareketlerden kaçınmak gerekir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.): "Ben bir karyeye hicret etmekle emrolundum ki, o karye diğer bütün karyelere galip gelir. Bu karyeye Yesrib denilmektedir. O, Medine'dir. Demirci körüğünün demirin kirini giderdiği gibi, pis insanları giderir (dışına atar)." buyurmuştur.

Selef-i salihin, Medine-i Münevvereye yaklaşınca, inip yaya yürürlerdi. Böyle yapmak edep gereğidir.

İmam-ı Malik hazretleri, Medine içinde hayvana binmekten kaçınır, (Bir yerde ki, Resulullah yaya ge-

YOYAV umre grubu, otelin ilahi grubu tarafından "Tala'ü Bedru Aleynâ=Ay doğdu üzerimize" ilahisi ile karşılandı.

Grup, otelin lobbiesinde, 06 İbra Tur'un Medine temsilcisi Muhlis Ay ile birlikte.

zip mübarek ayağı dokunmuştur, ben orada hayvana binmekten hayâ ederim) buyururdu.

Allame Ebu Abdullah b. Reşid anlatır:

Hicri, 684'de Medine'ye geldim. Vezir Ebu Abdullah bin Ebil-Kasım benimle idi. Gözleri ağrıyordu. Medine'ye yaklaşınca, bineklerimizden inip yaya yürümeye başladık. Vezir de, Kabr-i şerifin şevkiyle yaya yürüdü. Hemen o saat gözlerine şifa ihvan edildi. Kendi hâlini anlatan çok güzel bir kaside yazdı.

Şair Nâbî birçok gâzâyâ katılır. Lehistan seferinde Kamanîçe'nin fethi üzerine yazdığı, "Düşdi Kamençe kısmına nûr-ı Muhammedî" şiirini kale kapısına kazırlar. Musahib Mustafa Efendi kaptan-ı deryâ olunca Nâbî'yi de yanına alır, birlikte Akdeniz'i dolanırlar. Gurbet ellerdeki zor günleri, tatlı sohbetlerle atlatırlar. Nâbî, bu paşanın vefâtı üzerine Halep'e yerleşir ve yuvasını kurar. Halep Valisi Baltacı Mehmed Paşa sadrâzam olunca, Nâbî'yi İstanbul'a getirir, önemli vazifeler verir. Nâbî, altı pâdişâhın saltanatını görür, devrin sultanları şiirlerini çok beğenir, ikrâmlarda bulunurlar. Halbuki mütevazı bir gençtir.

4. Mehmed Han ondan surre alayına katılmasını isteyince çok sevinir. Sanki ona dünyaları bağışlamıştırlar.

Kafile, yorucu bir günün ardından mola vermiştir. Medine-i Münevvere'ye bir günlük yolları kalmıştır. Ancak Nâbî bir kenara çekilip ellerini açar, eşiğine kadar gelmişken Efendimize kavuşmamaktan çok korkar.

O, oturmaktan bile hayâ ederken, devletlülerden biri sereserpe yatar. Hem de ayaklarını Medine'ye uzatarak.

Bir üzülür, bir üzülür... Ağzından, "Sakin, terk-i edebden..." diye başlayan o muhteşem beyitler dökülür. Muhatabı hemen ayaklarını toplar. Ancak gafletin şiirleştirilmesinden hoşlanmaz ve "bu mısraları unut" der kibarca. Kafile, ertesi gün şafak sökerken Münevver beldeye girer. Nâbî'nin yüreği yerinden fırlayacak gibidir, nasıl sevinç, nasıl heyecan...

Mescid-i Nebiye yaklaştıklarında müezzinler minarelere çıkar ve... Duyduğu şeye kendi de inanamaz. Müezzinler onun şiirini okumaktadırlar.

Nâbî onlardan birini minarenin kapısında yakalar ve "Allah aşkına söyle" der, "Bu kasideyi kim öğretti sana?"

- Bu gece rüyamda Kâinatın Efendisini gördüm, "Ümmetimden Nâbî adlı bir âşîğim geliyor. Onu onun beyitleriyle karşılayın" buyurdular.

- Eminsiz değil mi? Ümmetimden buyurdular?

- Evet. Mübarek sesleri kulağımda çınlıyor hâlâ.

Ümmetimden kelimesi ne büyük müjdedir... Bayılıverir oracıkta!..

İşte o beyitler:

***Sakin terk-i edebden kûy-ı mahbûb-ı Hudâ'dır bu
Nazargâh-ı İlâhî'dir Makâm-ı Mustafâ'dır bu***

***Feleke mâh-ı nev Bâbü's-Selâm'ın sineçâkidir
Bunun kandîli Cevzâ matla-ı nûr u ziyâdır bu***

***Habîb-i Kibriyâ'nın hâbgâhıdır fazîletde
Tefevvuk kerde-i Arş-ı Cenâb-ı Kibriyâ'dır bu***

***Bu hâkin pertevinden oldu deycûr-ı adem zâil
Amâdan içti mevcûdât çeşmin tütüyâdır bu***

***Mürâât-i edeb şartıyla gir Nâbî bu dergâha
Metâf-ı kudsiyândır busegâh-ı enbiyâdır bu.***

Medine şehri uzaktan görülünce salât ve selam getirilir. Sonra, 'Allahümme hâzâ haremü Nebiyyike ve mehbitü vahyike femnun aleyye biddühûli fihî vec'alhü vikayeten lî minennâr ve emânen minel azâb vec'alnî minelfâizine bi şefâ'atil Mustafâ yevme'l me'âb' denir.

Medine-i Münevvere'ye gelen kutsal yolun yolcuları, Resulullah (s.a.v.)'in medfun bulunduğu Hücre-i Saadeti ilk defa ziyaretle işe başlarlar ki, bu ilk ziyaret mü'minler için çok önemlidir. Çünkü bazı kalpler bununla diriliş bulacak, bazı kalpler bununla yakınlık ve sevgilerini yaşama imkânı bulacak, bazıları da ümmet olmanın o doyulmaz lezzetine bu ilk ziyaretle ereceklerdir.

Hz. Peygamber'i Ziyaret

Medine'ye gelmek, Mescid-i Nebevî'ye girmek ve Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ziyaretiyle şereflenmek Müslüman için müstesnâ bir meziyet ve mutluluk vesilesidir. Öyle ki sesi, görüntüyü kaydetmeyi başaran teknoloji; Mescid-i Nebevî, Cennetü'l Baki', Uhud Şehitliği ve Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in sığındığı mağaranın kokusunu yansıtmayı başarsa, dünyadaki herkes önce mest olur, sonra da Müslüman...

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in: “(İbadet için) sadece (şu) üç mescide yolculuk yapılır: Mescid-i Haram, Mescid-i Nebî ve Mescid-i Aksa...”, “Benim şu mescidimde (Medine-i Münevvere'deki, Mescid-i Nebevîde) kılınan bir namaz, Mescid-i Haram dışındaki diğer yerlerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır.”, “Kim benim kabrimi ziyaret ederse, onun için şefaattim vacib olur.” ve “Kim vefatından sonra beni ziyaret ederse, sanki diri olduğum halde beni ziyaret etmiş gibidir.” meallerindeki hadîs-i şerîfler, belirtilen meziyet ve faziletin beyan buyurulduğu hadîs-i şerîflerden bir kaçıdır.

Bu hadîs-i şerîfleri duyup, varlık ve sağlığı Medine-i Münevvere'ye gidip gelmeye müsait olan her Müslüman, sık sık Resûlullah (s.a.v.)'i ziyaret etmek için oraya koşar ve Efendimiz (s.a.v.)'i ziyaret etmenin sevinç ve saadeti içinde mutluluktan uçar. Bu mutlulukla dünyada iken cennete girmek arzusuyla Ravza-i Mutahhara'ya girip orada iki rekât tahiyet-i mescid namazı kılarak Yaradan'a yakarıp dua ve niyazda bulunmanın gayreti içinde olur.

Resûlullah (s.a.v.)'i ziyaret eden kişi, Muvâcehe-i Saadet duvarına karşı, arkasını kibleye

dönerek, Efendimiz (s.a.v.)'in huzurunda iki metre mesafede edeple durmalı, Peygamberimiz (s.a.v.)'in kabri şerifinde diri olduğunu, kendisini gördüğünü, selamını, dualarını işittiğini ve cevap verdiğini düşünmelidir.

Ziyaretçi, huşû ve hudû ile selam vermelidir! Sesini ne çok yüksek, ne de fısıltı derecesinde alçak etmeli, orta derecede çıkarmalı ki, edebe uygun olsun. Hazret-i Ömer, Resulullah efendimizin mescidinde, yüksek sesle konuşan Taifli iki kişiye; “Eğer bu şehir halkından olsaydınız, Resulullahın mescidinde böyle yüksek sesle konuştuğunuz için sizi döverdim” dedi. (Buhari)

Resûlullah (s.a.v.)'i ziyaret ederken, mübârek yüzüne karşı durup, arkasını kibleye vermelidir. Halife Mansur, ‘Ziyarete, kabri şerife mi, kibleye mi döneyim?’ diye sorunca, İmam-ı Malik hazretleri, ‘Fahr-i Kâinat, sana ve baban Hazret-i Âdem’e kıyamette şefaattir. O'na arka dönülmez’ buyurmuştur.

Resûlullah (s.a.v.)'in kabri şerifinin çok yakına varmamalı, sağlığında, şerefli huzurunda nasıl durulursa, öyle edepli durmalı, önüne bakmalı, etrafa bakmaktan sakınmalı ve aşağıdaki salât ve selamı arz etmelidir:

Essalâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetullâhi ve berekâtühu,

Essalâtü ves-selamü aleyke ya Seyyidena yâ Resûlallâh,

Essalâtü ves-selamü aleyke yâ Nebiyyallâh, Essalâtü ves-selamü aleyke yâ hayrahalkillâh,

Grup, Hz. Peygamber (s.a.v.)'i ziyaret öncesi, Mescid-i Nebevî avlusunda.

Essalâtü ves-selamü aleyke yâ men erselehû rahmeten lil-âlemîn,

Essalâtü ves-selamü aleyke yâ Seyyidel-mürselîn ve hatemen-Nebiyîn ve imame'l müttakîn ve kaidel-gurril-muhaccelîn,

Essalamü aleyke yâ men vasefehullâhu bi kavlihî: 've inneke le alâ hulukın azîm' ve 'bil-mü'minine raufur-Rahîm',

Essalâmü aleyke ve alâ sairil-enbiyâi vel-murselîn, ve alâ ehl-i beytike't tayyibîne't tâhirîn,

Essalâmü aleyke ve alâ ezvacike't tâhirâti ümmehati'l mü'minîn,

Essalâmü aleyke ve alâ ashâbıke ecmaîne ibâdihî's Salihîn,

Eşhedü ellâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîkeleh,

Ve eşhedü enne seyyidena Muhammeden abdühü ve Resûluhû,

Ve eşhedü enneke ya Resûlallâh. Kad belâğte'r risâlete ve eddeyte'l emânete ve nasahte'l ümmete ve de'avte ilâ sebîli Rabbıke bi'l hikmeti ve'l mev'izati'l haseneti ve abedte rabbeke hattâ etâke'l yakînu fe sallallâhü aleyke kesiran efdale ve ekmele ve atyebe mâ sallâ alâ ehadin mine'l halkı ecmaîn.

Allahümme eczi annâ bi nebiyyinâ efdale mâ cezeyte ehaden mine'n Nebiyyîne ve'l murselîn.

Allahümme âtihi'l vesîlete ve'l fadîlete veb'ashû makamen Mahmudenillezî veadteh.

Allahümme sallı alâ Muhammedîn ve alâ âli Muhammedin kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîme inneke hamîdün mecîd.

Rabbena amenna bi mâ enzelte ve't teba'ne'r Resûle fektübnâ mea's şâhidîn. Ve'l hamdü lillâhi Rabbi'l âlemîn.

Sonra doğuya doğru bir adım kadar ilerleyerek Hz. Ebu Bekir (r.a.)'e şu şekilde selam vermelidir:

“Esselâmü aleyke yâ halifete Resûlillâh, Esselâmü aleyke yâ Safiyye Resûlillâh, Esselâmü aleyke yâ Sahibe Resûlillâh, Esselâmü aleyke yâ vezîre Resûlillâh, Esselâmü aleyke yâ Sâniye Resûlillâhi fi'l gâr, Esselâmü aleyke yâ aleme'l muhâcirîne ve'l ensâr, Esselâmü aleyke yâ Seyyidena yâ Ebâ Bekir, Esselâmü aleyke ve rahmetullahi ve berakâtüh”

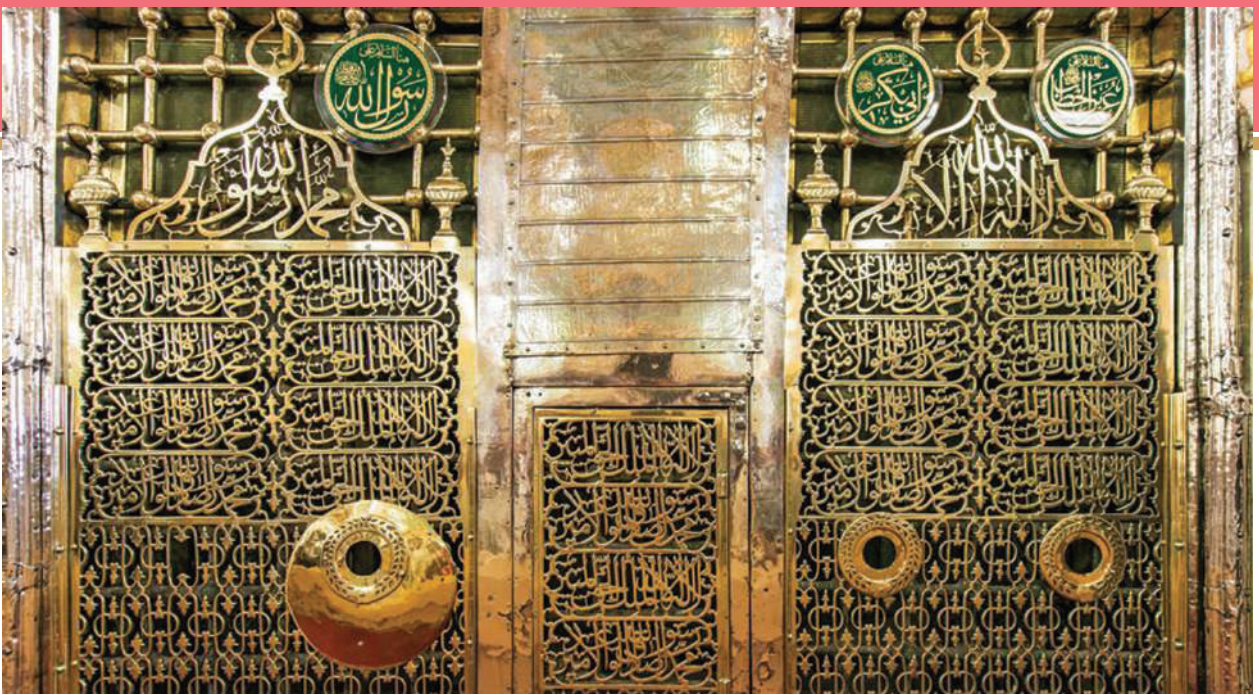
Sonra doğuya doğru bir adım daha yürüyerek Hz. Ömer (r.a.)'ın hizasına gelip şu şekilde selam vermelidir:

“Esselâmü aleyke yâ emîre'l-mü'minîne Ömeru'l Fârûk, Esselâmü aleyke yâ sâhibe'l adâleh, Esselâmü aleyke yâ men e'azzallahü Teâlâ bihi'l islâm, Esselâmü aleyke yâ men ezharallahü bihi'd dîn, Esselâmü aleyke yâ şehide'l mihrâb, Esselâmü aleyke ve rahmetullâhi ve berekâtüh.”

Resûlullah (s.a.v.)'ın kabri şerîfini ziyaretlerinde iki Peygamber aşığının sergilediği samîmî ve sevecen hâli burada sizlerle paylaşmak isterim.

Medine'yi ziyaret edenler fark etmiştir. Kabri Saadet'in önünde bulunan sütunlardan birinin üzerinde birkaç satır yazı bulunur. Tahmin edilenin aksine bu yazılar ne ayet, ne de salevâttir. Utbi bize hikâyeyi şöyle anlatır:

“Peygamberimizin kabrinin yanında oturuyordum, bir bedevî geldi ve şöyle dedi: 'Esselâmu aleyke ya Resûlallah. İşittim ki Allah şöyle buyurmuş: 'Ne olurdu onlar günah işlemek suretiyle kendilerine zulmettiklerinde sana gelselerdi, Allah'tan bağışlanma dileselerdi, Peygamber de onlar için bağışlama dileseydi Allah'ı çok affeden, tövbeleri çok kabul eden merhamet eden bulurlardı.' Ben de günahlarımın bağışlanması için geldim buraya. Sen de hayatta olsaydın yâ Resûlallah! Sen de şu fânî için bağışlanma dileseydin ne güzel olurdu!'

Hücre-i Saadet. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Hz. Ebu Bekir (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.) efendilerimizin kabri şeriflerinin bulunduğu mübarek mekân.

Peygamber'in yokluğunda Bedevi bağı yanık halde içinden ne geliyorsa söyledi. 'Ey bu topraklara defnedilmiş olanların en hayırlısı, kokluyorum, kokun alçak yüksek bütün tepeleri doldurmuş Medine'de. Senin medfûn olduğun kabre benim canım feda olsun ki, Senin yattığın yerde bile cömertlik, afiyet ve kerem vardır yâ Resûlallah.' Bedevî bu sözleri söyledi ve döndü gitti. O ara bir uyuklama aldı, başım önüme düştü ve rüyamda Efendimiz (s.a.v.)'i gördüm: 'Ey Utbi, kalk ve o bedeviye git, onu müjdele, Allah onu bağışlamıştır' dedi."

O bedevinin sözleri bugün Mescid-i Nebevî'nin sütunlarını süslemektedir.

Ahmed Rifai Hazretleri, Medine-i Münevvere'ye gelip Resûlullah (s.a.v.)'in kabri şerifini ziyaret ettiğinde ayağındakilerini çıkararak Peygamberimiz (s.a.v.)'in şerefli haremine kadar yalın ayak yürüdü. Mübârek kabrin karşısına gelip:

"Esselâmu aleyke yâ Ceddî" dedi. Resûlullah (s.a.v.):

"Ve aleyke's selam yâ veledî" dedi ve orada hazır bulunanların hepsi de bunu işittiler.

Ahmed Rifai, bu büyük lütuf ve nimet karşısında vecde geldi, inledi, ağladı ve iki dizi üzere titreyerek çöktü. Sonda ayağa kalkıp, kendinden geçmiş bir halde, o yüce sevgiyle ünsiyet hâli içerisinde şu mealde bir şiir söyledi:

Uzakta iken senin yüce huzuruna ruhumu gönderiyordum.

Benim naibim olarak (yerime) toprağını öpüyordun.

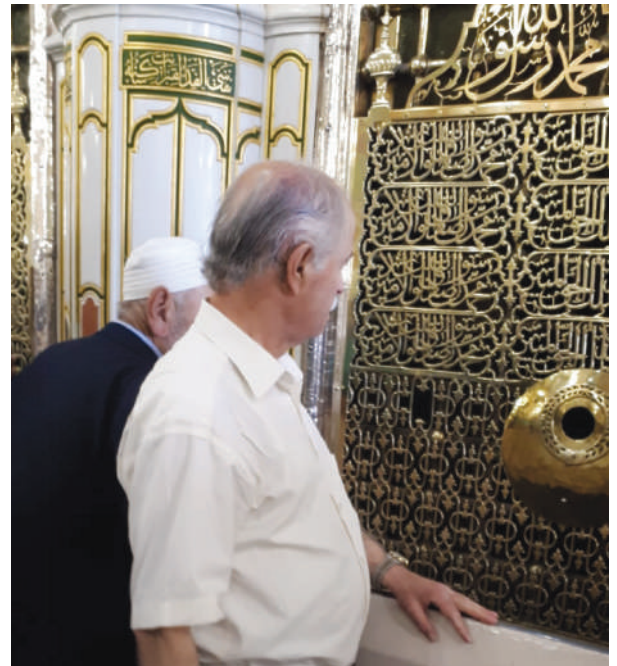
İşte şimdi bedenimle Senin saadet huzurundayım.

Mübârek elini uzat ki, dudaklarım elini öpmek ile şereflesin!

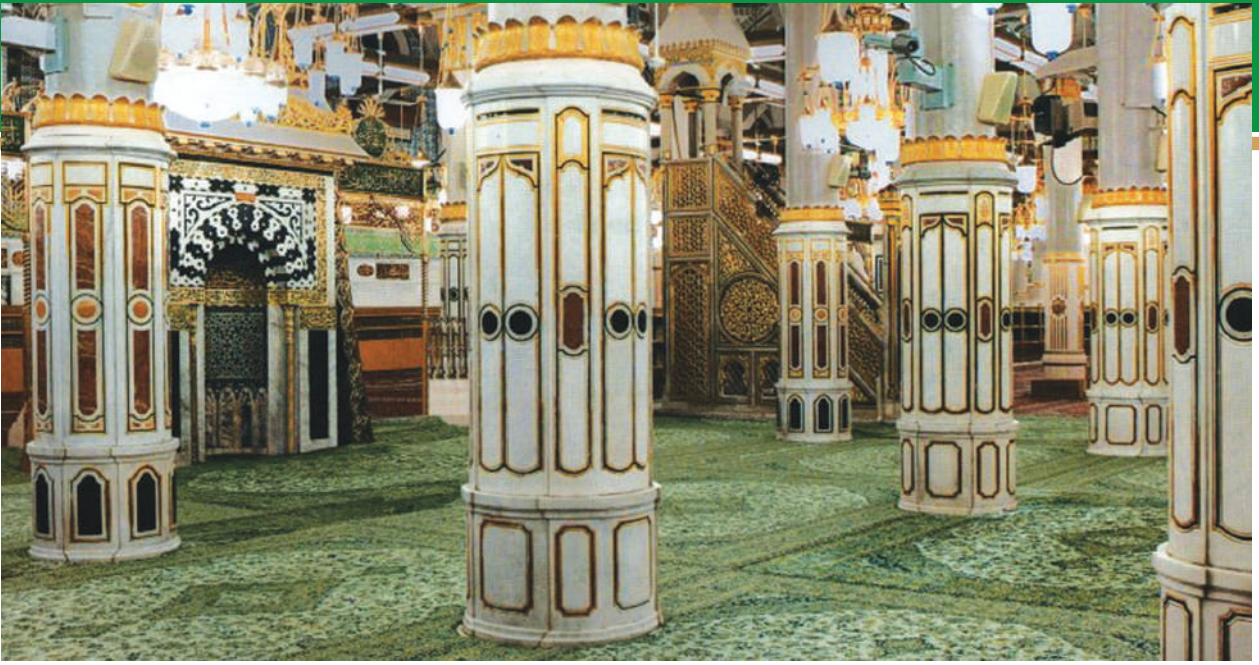
Resûlullah (s.a.v.) o nurlu şerefli elini mübârek kabirden uzattı ve Ahmed Rifai de öptü. İnsanlar da bu olayı açıkça görüyorlardı.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'i Hücre-i Saadet önünde ziyaretten bir görüntü.

Dr. İbrahim Ateş, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'i ziyarette.

Ravza-i Mutahhara

**Medine mübârek yer. Medine’de misafir,
Gönül ehli öyle der. Peygamber’e mücâvir,
Durma, Ravzasına gir. Ravza’da ol müsâbir,
Sahibine selam ver. Dünyada cennete gir.**

Ravzâ-i Mutahhara, Mescid-i Nebevî'nin içinde bulunan Peygamberimizin türbesi ile minberi arasına verilen isimdir. Bu ismi bizzat Peygamberimiz takmış ve şöyle buyurmuştur: “Benim evimle (mezarımla) minberim arası, cennet bahçelerinden bir bahçedir.” Ravza, bahçe ve cennet anlamlarına gelir.

Ravza-i Mutahhara geniş anlamıyla, âlemlerin Efendisi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in medfûn bulunduğu yer ve Mescid-i Nebevî demek ise de, özel manasıyla Mescid-i Nebevî'nin içinde Hz. Peygamber (s.a.v.)'in kabr-i saadetleriyle minber-i şerif arasında kalan kısım demektir. Bu yer 10 m. genişliğinde ve 20 m. uzunluğunda 200 m karelik bir sahadır.

Ravza-i Mutahhara, Mescid-i Nebevî'nin ilk inşa edilen alanıdır. İlk mescid yapıldığında hurma kütükleri sütun olarak kullanılmış ve üzeri hurma dallarıyla örtülmüştü. Bu hurma kütüklerinin yerleri günümüze kadar korunmuş ve her birine bir isim verilmiştir.

Mescid-i Nebevî’de her taraf kırmızı halılarla kaplı iken, Ravza-i Mutahhara’daki halılar yeşildir. Burada bulunan sütunlar, Sultan Üçüncü Selim’in emriyle mermerle kaplanmış ve pâdişahın bizzat kendisinin yazdığı Nat-ı Şerif, bu sütunlara sülüs hattı ile kabartmalı bir şekilde nakşolunmuştur.

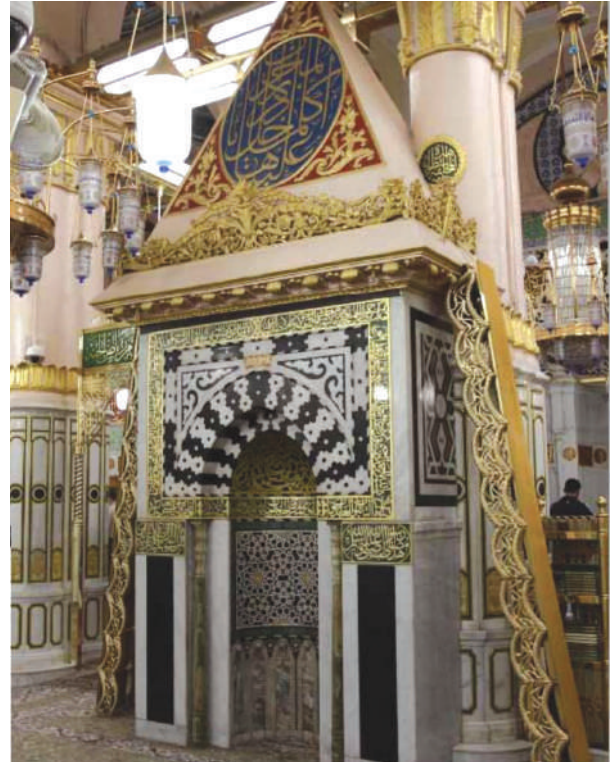
Bu sütunlardan bazılarının çok özel bir kıy-meti vardır. Her biri Peygamberimiz (s.a.v.)'in hâtîrâlarıyla süslenmiş sütunların üzerine, hâtîrâların kaybolmaması için yine Üçüncü Selim tarafından isimleri yazılmıştır.

İslamiyet’in ilk yıllarında Mescid-i Nebevî, bütün resmî faaliyetlerin gerçekleştirildiği bir mekân olarak kullanılmıştır. Mescid, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in devlet

başkanı olması dolayısıyla siyasetin, öğretmen vasfı sebebiyle eğitimin, ordu kumandanı olarak askerî teşkilatın, kadılık vasfıyla adalet teşkilatının merkezi durumundaydı. Her sütun bir devlet dairesi gibiydi.

Örneğin, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) çeşitli Arap kabilelerine mensup elçi heyetlerini ‘Üstüvânetü’l-Vüfûd’ denilen sütunun önünde kabul ederdi.

Peygamberimiz (s.a.v.) her Ramazan ayında, Kadir gecesini değerlendirmek maksadıyla mescitte itikâfa çekilirdi. Yatağını yanına serdiği sütun ‘Üstüvane-i Serir’ adıyla bilinir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.),

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in mihrabı.

Ravza-i Mutahhara'da namaz kılanlardan bir görüntü.

İçerisi hurma lifleriyle dolu hasırın üzerinde oturur, istirahat eder ve ibâdet ederdi.

Hücre-i Saadet'in Mescid içerisine açılan kapısının yanındaki sütuna da 'Üstüvane-i Muhris' adı verilir. Peygamberimiz (s.a.v.)'i koruyan muhafızlar, Hz. Aişe'nin evinin kapısının önündeki bu sütunun yanında beklerlerdi.

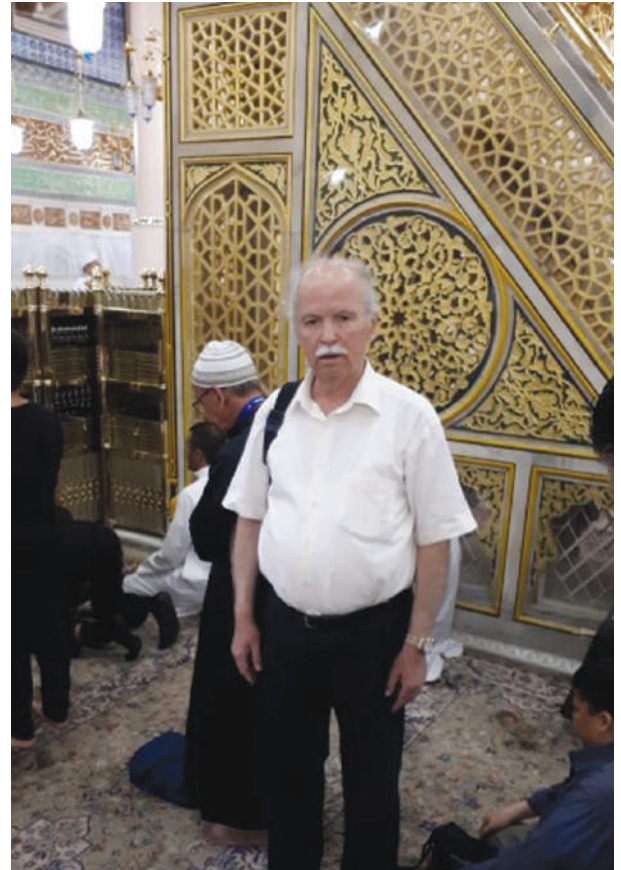
Allah Resûlü (s.a.v.), cemaatin kalabalık olmadığı ilk yıllarda bir hurma kütüğüne yaslanarak hutbe okurdu. Ancak, Müslümanların sayısının artması ile beraber sesin herkes tarafından duyulabilmesi için üç basamaklı bir minber inşa edildi. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu minbere çıkınca, kütükten ağlama sesleri duyuldu. Efendimiz (s.a.v.) onu sıvazladı, kütük ancak öyle sustu. Bu kütüğün dibinde gömülü olduğu sütuna 'Üstüvane-i Hannâne', yani 'Ağlayan Kütük Sütunu' adı verilmiştir.

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in kible değişikliğinden sonra on gün kadar yanında namaz kıldığı sütun, 'Üstüvane-i Aişe' ismiyle bilinir. Hz. Aişe'nin, "Eğer orada ibâdetin ne kadar faziletli olduğunu bilselerdi insanlar izdiham sebebiyle aralarında kura çekerlerdi" şeklindeki sözünden dolayı buraya 'Kur'a' sütunu da denilmiştir. Ayrıca Mekke'den gelen muhacirler burada toplanır ve bir araya gelirlerdi. Onun için buraya 'Muhacirîn Sütunu' da denir.

Ensarin Evs kabilesinden olan Ebu Lübâbe, Kureyzoğulları savaşında, düşmana teslim olmaları halinde kendilerine verilecek cezanın ölüm olacağını işaret etmiş olduğundan kendisini, suçluluk psikolojisi içinde Mescid-i Nebevî'de bir sütuna bağlatmıştı. Tövbesi kabul edilip Hz. Peygamber (s.a.v) tarafından çözülmeyeceğine, bağını hiç kimseye çözdürmeyeceğine ve bir şey yiyip içmeyeceğine yemin etmişti. Yedi gün bağlı kaldıktan sonra tövbesi kabul edilmiş ve bağını Resûlullah (s.a.v) çözmüştü. Kendisini bağlattığı bu sütuna da "Üstüvâne-i Ebu Lübâbe" denilmektedir.

Ravza-i Mutahhara'da namaz ve niyazın faziletini

müdrük olan Müslümanlar, hac ve umre ziyaretlerinde bu mübârek mekâna girip kısa bir süre de olsa orada kalıp iki rekât namaz kılmak ve dua etmek için olağanüstü gayret sarfederler. Günümüzde Ravza'ya girmek isteyenlerin meydana getirdikleri aşırı izdihamı önlemek için, Ravza'dan önceki bölümlerde oluşturulan havuzlara alınan ziyaretçiler, buralarda uzunca bir süre bekletilip Ravza boşaldıkça sırasıyla içeriye alınmaktadırlar.

Dr. İbrahim Ateş, Ravza-i Mutahhara'da minber önünde.

Medine-i Münevvere'deki Ziyaret Yerleri

YOYAV'ın 11-21 Nisan 2019 tarihleri arasında düzenlediği Berat Kandili Umre programına katılan grup, 13 Nisan 2019 Cumartesi günü 06.00-11.30 saatleri arasında Medine-i Münevvere'deki ziyaret yerlerine giderek, bu mübârek mekânlar hakkında Dr. İbrahim Ateş'in yaptığı açıklamalarla bilgi edinerek buralarda dua ve niyazda bulunmanın mutluluğunu yaşadılar.

İlk ziyaretlerini Uhud Şehitlerine yapan grup, buradaki **Okçular Tepesi**'nde şehitlerin medfûn olduğu alanda bir süre kalıp, okudukları Fatihâ-i şerîffelerle ihlâs-ı şerîfflerin sevabını şehitlerin ruhlarına armağan ettiler.

Medine'nin kuzeyinde bulunan Uhud Dağı, Mescid-i Nebeviye 5 km uzaklıkta konumlanıyor. 110 m yükseklikte olan bu dağın önü, hicretin üçüncü yılında müşriklerle yapılan Uhud Savaşı'nın da geçtiği yerdir. Bu savaşta ashab-ı kiramdan 70 kişinin şehid olması ve Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in her yıl şehitleri ziyaret etmesi

Grup, Uhud Şehitliği önünde.

Grup, Uhud Okçular Tepesi önünde.

Gezi esnasında otobüste Kur'ân-ı Kerîm tilâveti ve bilgilendirmeden bir görüntü.

Grup, Dr. İbrahim Ateş ve 06 İbra Tur rehberi Rifat Demir ile birlikte Uhud'da.

Grup, Kuba Mescidi önünde.

nedeniyle Uhud Dağı da hac ve umre ibadetleri sırasında en çok ziyaret edilen kutsal mekanlardan biridir.

Daha sonra Kibleteyn Mescidi, Yedi Mescidler ve Kuba Mescidini de ziyaret eden grup, bu mübârek mekânlardaki birlikteliklerini çektikleri fotoğraflarla belgelediler.

Kibleteyn Mescidi, İslam'ın ilk zamanlarında kılınan namazlar için Kible olarak Kudüs'teki Mescid-i Aksâ kabul ediliyordu. Hicretten 18 ay sonra (Berat Kandiline denk gelen günde) Hz. Peygamber (s.a.v.)'in öğle veya ikindi namazının farzını kıldırıldığı sırada Kiblenin Mescid-i Haram (Kâbe) olmasına dair ayetin indiği mescid burasıdır. Namazın ilk iki rekâtı Mescid-i Aksa'ya doğru, son iki rekâtı da Kâbe-i Muazzama'ya doğru kılınmıştır. Bu nedenle Kibleteyn Mescidi yani İki Kibleli Mescid adını alan yapı, hac ve umre görevini yerine getiren müslümanların, namaz kılıp ziyaret ettikleri kutsal mekânlardan biridir.

Yedi Mescidler (Mescid-i Seb'a), Mekkeli müşrikler ile yapılan Hendek Savaşı'nın gerçekleştiği yerde bulunan mescidlerin olduğu bölgeye verilen isimdir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in savaş döneminde Kendisinin ve sahabelerin çadırlarının kurulduğu, namaz kılınıp duaların edildiği noktalar üzerine Hz. Selman, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Fatıma ve Hz. Sa'd b. Muaz adına yapılmış mescidler burada bulunuyor. Daha sonra bu mescidlerin çoğu yıkılıp yerlerine onları temsilen büyük bir mescid yapıldı.

Kuba Mescidi, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in Medine'ye Hicreti sırasında 14 gün konakladığı Kuba'da inşa edilen ve inşasında bizzat Peygamberimiz (s.a.v.)'in de çalıştığı mesciddir. İslam'da cemaatle namaz kılmak için inşa edilen

ilk mescid olarak da bilinen yapıyı ziyaret etmenin ve burada namaz kılmanın sevap sayıldığı biliniyor. Hz. Peygamber (s.a.v.) bu hususla ilgili bir hadîs-i şerîfnde: "Kim güzelce hazırlanıp namaz kılmak için abdestli olarak Kuba mescidine gider ve orada namaz kılsa bir umre yapmış gibi sevap kazanır." buyurmuştur.

Grup, ayrıca Medine-i Münevvere'de bulunan ve yürüyüş ile gerçekleştirilecek yakın mesafelerde olan ziyaret yerlerinden Mescid-i Ebubekir, Mescid-i Ömer, Mescid-i Osman, Mescid-i Ali, Gama-me Mescidi ve Sakife gibi kutsal mekanlarla, Hicaz Demiryolu İstasyonu hakkında bilgilendirildiler.

Grup, Kibleteyn Mescidi önünde.

Yedi Mescitlerin bulunduğu yere yapılan büyük mescit.

Vâdî Rûya Hurma Bahçesinde Hârika Bir Gün

Medine-i Münevvere, Suudi Arabistan'ın güzel hurma bahçeleriyle bilindiği gibi ürettiği kaliteli hurma türleriyle de ünlüdür. Özellikle Peygamber hurması diye bilinen Acve hurması, diğerlerine oranla farklı fiyatlara satılmakla birlikte herkes tarafından aranan ve alınan bir hurma türüdür.

Medine ve Mekke başta olmak üzere Suudi Arabistan'ın başka şehirlerinde satılan güzel hurma çeşitleri bulunmakla birlikte, hac ve umre ziyaretine gidenler, ikram ve hediye edecekleri hurmayı, Medine'den almayı tercih ederler. Hurma pazarı ile bazı çarşılarda bulunan hurma dükkânlarında alış-veriş yapanlar olduğu gibi, Medine çevresindeki hurma bahçelerine gidip oralardaki güzellikleri görmeyi ve buralarda alış-veriş yapmayı tercih edenler de vardır.

YOYAV umre grupları da son yıllarda, hurmalıkları ile ünlü Kuba'daki hurma bahçelerine geziler düzenleyerek Türklerin işlettiği bu bahçelerde dinlenip, unutulmaz anlar yaşamakta ve sunulan hurmaları tadıp, ikram edilen çayları yudumlayarak bir süre serin ortamda sohbet ettikten sonra hurma alış-verişi yapmaktadırlar.

Geçen iki yılda ziyaret ettikleri Vâdî Rûya hurma bahçesinde harika bir gün yaşayıp hatıra fotoğrafları çektiler, buradaki birlikteliklerini belgelediler.

Mescid-i Nebevî'de kılınan öğle namazından sonra otelin lobisinde buluşan YOYAV umre grubu, hazırlanan araçlarda yerlerini alarak hızlı bir şekilde Vâdî Rûya Hurma Bahçesi'ne gelip, buradaki serin havayı teneffüs ederek bu güzel bahçede bulunmanın tadını çıkardılar.

Arapça'da hurmanın tazesine 'Rutab', kuru-tulmuşuna ise 'Temr' deniliyor. Hurmanın birçok değişik cinsi bulunuyor. Kansere ve kalp-damar hastalıklarına karşı koruyucu Rabia, şekerli yapısı nedeniyle şeker hastalarının rahatlıkla tercih edebileceği Halas ve Sugai, kan yapıcı niteliğiyle özellikle hanımlara ve çocuklara tavsiye edilen Hudri, karaciğer ve böbrek rahatsızlıklarına faydalı olan Safavi, enfes tadıyla Sufri, sert hurmaları yiyemeyenler için yumuşak ve bol şekerli Sukkeri... İçlerinde en önemlisi ise elbette Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in elleri ile diktiği ve bereketli olması için dua ettiği mucizevî Acve.

Acve, günümüzde Medine-i Münevvere'de birçok bahçede yetiştiriliyor. Mescid-i Nebevî'ye 8-10 km mesafede irili ufaklı çeşitli bahçelerde yetiştirilen Acve, henüz dalında iken bile satın alınıyor. Medine-i Münevvere hurma bahçelerinde Acve dışında da farklı cins hurmalar yetiştiriliyor. Hurma bahçeleri özellikle havanın çok sıcak olduğu yaz gecelerinde serin iklimiyle ziyaretçileri kendine çekiyor. Bu bahçelerde hurma ağaçları altında sakin ve huzur dolu bir ortamda çay kahve içebilir ve

Grup, hurma bahçesinde dinlenme esnasında.

Grup, hurma bahçesinde bir arada.

taze Medine hurmaları tadıp satın alabilirsiniz. Acve hurmasının fiyatı da hurmanın büyüklüğüne bağlı olarak değişiyor.

Birçok insan hurmayı kavurucu çöllerde, ıssız ve sıcak kumlarda yetişen bir meyve olarak düşünür ama gerçek hiç de böyle değil. Hurma, son derece narin, yetiştirilmesi yoğun ilgi ve emek isteyen bir ağacın meyvesidir. Arabistan ve Kuzey Afrika ikliminde hava yılın çoğu zamanında aşırı sıcaktır ve bu dönemlerde hurma ağacının hemen her gün sulanıp bakımının yapılması gerekir. Havaların nispeten daha ılık olduğu kış dönemindeyse sulama haftada bir yapılır.

Hurma, vitamin ve şeker gibi vücudun kolayca emeyeceği önemli maddeler içeriyor. Hurmanın tokluk hissi veren bir özelliği vardır ve bu sayede acıkmayı yavaşlatır. Bundan dolayı Resûlullah (s.a.v.): “Sizden biriniz iftarını açacağı zaman hurma ile açsın, zira o berekettir.” buyurmuştur.

İnsanlarla ilginç benzerlikler sergileyen hurma ağaçlarında dişilik ve erkeklik özelliği bulunur. Yeni hurma fideleri, meyve çekirdeğinden yani tohumundan elde edilmez. Hurma fidesinin üretilmesi ve yetiştirilmesi için oldukça ilginç bir yöntem izlenir. Öncelikle hurma ağacının meyve vermesi için, erkek hurma ağacının polenleri toplanır ve belirli bir yerde kurutulur. Polenler, daha sonra dişi hurma ağacının tepesinde açılan kısma dökülerek sarılır. Burada çıkmaya başlayan yeni filizler kesilip ağacın hemen yanına dikilir. Böylece dişi hurma ağacının verdiği bir yavruyla yeni bir hurma ağacı doğmuş olur. Yeni sürgünler belli bir büyüklüğe ulaştınca dişi ağacın yanından alınıp çok da uzak olmayan başka bir yere aktarılır. Zira yavru fideler anne ağaçtan uzak bir yere dikildiğinde büyüye-

mediği gibi anne ağaç da meyve vermez. Tepesi, yani baş kısmı kesilen ağaçlarsa hemen ölür.

Hurma, Kur’ân-ı Kerîm’de yirmi üç ayette ‘hurma ağacı’, ‘hurma bahçesi’ ‘hurma’, ‘hurma kütüğü’, ‘hurma dalı’, ‘hurma lifi’ şeklinde zikredilir:

“Biz, yeryüzünde nice nice hurma bahçeleri, üzüm bağları yarattık ve oralarda birçok pınarlar fışkırttık. Ta ki onların meyvelerinden ve elleriyle bunlardan imal ettiklerinden yesinler -bunları onlar kendi elleriyle yapmadılar-. Hâlâ şükretmeyecekler mi?” (Yasin, 34-35)

“Hurma dalını kendine doğru silkeleki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün.” (Meryem, 25)

Ayrıca Allah Resûlü (s.a.v.) de birçok hadîsinde hurmadan söz eder. Bir hadisinde: “Ağaçlar içinde öyle bir ağaç vardır ki yaprağı dökülmez ve Müslüman kişiye benzer.” “O hangi ağaçtır?” diye sorduklarında: “O hurma ağacıdır.” buyururlar.

Âlimler, hadiste hurmanın mümine benzetilmesindeki hikmeti; müminin de hurma ağacı gibi kimseye zararı dokunmadan ve tüm organlarıyla insanlara fayda sağlamak için çalışması şeklinde yorumlamışlardır. Resûlullah (s.a.v.)’ın: “Yanında yiyecek hurması olan bir hane halkı aç kalmaz.” hadisi de hurmanın değerini ifade etmektedir.

Hurma, içerdiği yüksek derece antioksidan sayesinde, damar ve kalp tıkanıklıklarına engel olur, yaşlılık kaynaklı hastalıklara yakalanma riskini azaltır.

İçinde barındırdığı vitaminler ile hafızayı güçlendirirken, beyinde meydana gelebilecek hasarların giderilmesinde yardımcı kuvvettir.

Barındırdığı bol miktarda demir ile kansızlığa karşı şifa sağlar.

Resûlullah'ın Yanında ve Yakınında Birliktelik

Medine-i Münevvere'de kaldığımız günlerin dördüncü günü olan 14 Nisan 2019 Pazartesi günü ikindi namazından sonra otelde buluşup dua ve ziyaret için Mescid-i Nebevî'nin kible duvarı ile Resûlullah (s.a.v.)'in kabri-şerîfleri üzerindeki 'el Kubbet'ül-Hadrâ' 'Yeşil Kubbe' önündeki mübârek mekâna geldik. Huzur-u Nebevî'de olmanın sevinç ve saadetiyle sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'e toplu halde salât ve selamlarımızla, hürmet ve muhabbetlerimizi arz edip, sevgi ve saygıyla oluşturduğumuz birliktelikte kubbe-i saâdete bakarak estirilen huzur havasını teneffüs etmenin mutluluğunu yaşadık.

Medine-i Münevvere'ye gelirken getirdiğimiz hatm-i şerîflerle süver-i şerîfelerin duasını yaparak sevabını rûh-u Resûlullah'a bağışlayıp, şefaati niyazında bulunduk. Okunan hatm-i şerîflerle süver-i şerîfelerin, tesbih, tahmid, tekbir ve tehlillerin duasını yapan Dr. İbrahim Ateş, yaptığı mesaj yüklü konuşmasında şu cümlelere yer verdi:

“Değerli arkadaşlar!

Bugün yüce Rabbimizin bize lütfettiği güzelliklerden birini daha birlikte bu mübârek mekânda yaşamaktayız. Medine-i Münevvere'de beş gün sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in misafiri ve mücaviri olduk. Yanında ve yakınında bulunma bahtiyarlığına erdik. Gördüğümüz gibi Efendimiz (s.a.v.)'in huzurunda ve kubbe-i hadra önünde böyle güzel bir günde ikindi namazı sonrası bir araya gelmiş bulunmaktayız. Bizlere bu imkânı ihsân eden yüce Rabbimize sonsuz hamd-ü senâlar, Efendimiz (s.a.v.)'in yanında ve yakınında bulunma şerefine ermenin haz ve huzuru içinde sevgili Peygamberimiz'e sayısız salât ve selâmlar ediyoruz.

Peygamber'i ziyaret, ziyaretlerin en güzeli ve doruk noktasıdır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadîs-i şerîfide: “Kim beni vefatımdan sonra ziyaret ederse, hayatta iken ziyaret etmiş gibidir.” buyurmuştur. Allah nasip etti bu ziyareti yaşadık. Efendimiz (s.a.v.)'e salât ve selamlarımızı arz ettik. Huzuruna vardık 'essalâtü vesselâmu aleyke yâ Resûlallâh, essalâtü vesselâmu aleyke yâ Habibal-lâh, essalâtü vesselâmu aleyke yâ seyyide'l evvelîne ve'l âhirîn.' diyerek selam, sevgi ve saygımızla salât ve selamlarımızı arz edip Resûlullah'ın kamerasına girdik. Allah'ın Resûlünün huzuruna vardık. Hz. Peygamber (s.a.v.) bir hadîs-i şerîfide: “Bana salât edin, çünkü nerede olursanız olun sizin salâtınız bana ulaşır.” buyurmuştur. Başka bir hadîs-i şerîfide de: “Her kim bana salât-ü selâm ederse benim ona salât-ü selâmını iade etmem (vermem) için Allah bana ruhumu iade eder, bende ona selâm veririm.” buyurmuştur. Diğer bir başka hadîs-i şerîfide ise: “Allah'ın yeryüzünde gezici melekleri vardır. O melekler ümmetimin selamını bana ulaştırırlar.” buyurmuştur.

Dünyanın neresinde olursanız olun, Efendimiz (s.a.v.)'e salavât-ı şerîfe getirdiğinizde sizin salât ve selâmınızı melekler Peygamber'e ulaştırıyorlar. Hele bir de ziyaretine gelip huzurunda salât ve selâmında bulunursanız bunun değeri daha büyüktür. Peygamber'i ziyaret etmenin ecri, fazileti nedir dersiniz, Efendimiz (s.a.v.) buyuruyor ki: “Kim benim kabrimi ziyaret ederse, ona şefaathetmem gerekir.” Bir diğer hadîs-i şerîfide de: “Kim, gönlünde beni ziyaretten başka hiçbir düşünce bulunmaksızın, beni ziyarete gelirse, kıyamet günü ona şefaathet olmak benim üzerimde bir hak olur.” buyuruyor.

Allah bu imkânı bizlere ihsân etti. Beş gün

Grup, Mescid-i Nebevî avlusunda Kubbe-i Hadrâ önünde.

Efendimiz (s.a.v.)'in yakınında misafiri, mücaviri olduk. Bazen öğleden önce, bazen öğleden sonra, bazen gece yarılarında Resûlullah'ı ziyaret etmenin şerefine erdiniz. İzdihâm ve kalabalığa rağmen yorgunluk bilmediniz, Allah hepiniz ve hepimizin ziyaretini kabul eyesin. Bizi, kimimizi ilk defa, kimimizi birkaç defa olacak şekilde Efendimiz (s.a.v.)'in huzurunda bir araya getirdiği gibi, Cennette'de O'nunla birlikte, civarında eyesin, şefaatine erdirsin niyaz ediyoruz. Şanslı insanlarsınız. Dünyayı dolaşsanız belki bir yerleri görür faydalanırsınız ama beş gün gibi kısa bir sürede olsa Kâinatın Efendisi'nin yakınında bulunmak büyük bir bahtiyarlıktır. Allah bizi kendisine layık kul, Habibine layık ümmet, müminlere layık kardeşler eyesin inşaallah.

Sevgili kardeşlerim!

Memleketimizden çıkıp buraya gelirken bizim, sizlerin, öğrencilerimizin, üyelerimizin, yakın dost ve arkadaşlarımızın okudukları pek çok hatm-i şerîfler, süver-i şerîfeler, salavât-ı şerîfeler, kelime-i tevhidler var. 163 hatm-i şerîf okunduğu bana iletilmişti. Milyonu aşan Fatiha-i şerîfe, İhlâs-ı şerîf, Mülk, Nebe Sureleri, Amenerresulü, Haşr Sureleri ile diğer muhtelif sureler, bunun yanında birkaç milyon kelime-i tevhid, istiğfar, besmele-i şerîfe, üç milyon küsur adet salâvât-ı şerîfe Efendimiz (s.a.v.)'in ruhuna armağan edilmek üzere okunan bu hatm-i şerîfleri ve süver-i şerîfeleri bu mübârek mekânlara gelirken Efendimiz (s.a.v.)'e hediye olarak getirdik. Şimdi Efendimiz (s.a.v.)'e getirdiğimiz ve O'nun ruhuna armağan etmek üzere okuduğumuz bu hatm-i şerîfler ve süver-i şerîfelerle diğer güzel zikir, şükür içeren ayet, sureler ve salâvât-ı şerîfelerin duasını birlikte yapacağız.

Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. Ve eşrefü's salâti ve etemmu't teslîm

alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve ashâbihî ecma'în. Rabbenâ tekabbel minnâ salâtenâ ve siyâmenâ ve kıyâmenâ ve rukû'anâ ve sucûdenâ

Grup, Mescid-i Nebevî'nin kible duvarı ve Kubbe-i Hadrâ önünde.

Grup, Mescid-i Nebevî Baki' Kapısı yakınında hatim duası öncesi yapılan sohbet anında.

ve ed'iyetenâ ve lâ tadrîb bihâ yevme'l kıyâmeti vücûhenâ yâ Rabbe'l âlemîn.

Yâ Rabbî! Bize lütfedip Efendimiz (s.a.v.)'in huzuruna gelme imkânını ihsan ettiğin için Sana sonsuz hamd-ü senâlar ediyoruz. Efendimiz (s.a.v.)'e sayısız salât ve selâmlarımızı arz ediyoruz. Huzurunda olduğumuzu, O'nu ziyaret etmekle şereflendiğimizi rûh-u Resûlullah'ı haberdar eyle yâ Rabbî.

Yâ Rabbî! Bizi Sana ömür boyu kullukta kaim, iman, ibâdet ve istikamette dâim eyle. Sana kullukta, Resûlullah'a ümmet olmakta, O'nun yolunda yürümekte bizleri ömür boyu kaim ve dâim eyle yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabb'el-âlemîn! Umre ziyareti için

Medine-i Münevvere'ye geldiğimiz ve yarında inşaallah Mekke-i Mükerrreme'ye yönelerek orada da Senin misafirin olacağımız günlerde yapacağımız ibâdet, ta'ât ve dualarımızı ahsen-i kabul ile kabul buyur yâ Rabbî. Buraya gelirken okumuş olduğumuz ve Efendimiz (s.a.v.)'e hediye olarak getirdiğimiz hatm-i şerîfler, Yasîn-i şerîfler, İhlâs-ı şerîfler, Fâtîha-i şerîfeler ve diğer süver-i şerîfelerle, salâvât-ı şerîfeler, kelime-i tevhidler, istiğfar, besmele ve Esmâ-i Hüsnâ'yı nezd-i uluhiyetinde ahsen-i kabul ile kabul buyur yâ Rabbî. Hâsıl olan ecir ve sevabı Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in rûh-u şerîflerine armağan eyliyoruz ulaştır yâ Rabbî. Ömür boyu O'nun yolunda yürümeyi, izinde olmayı bizlere nasip eyle yâ Rabbî. Sünnet-i seniyyesine sarılmayı,

Dr. Ateş, Mescid-i Nebevî avlusunda gruba açıklama yaparken.

Grup, Mescid-i Nebevî avlusu kible tarafında bir arada.

savunmayı, O'nun davetini dünyaya duyurmayı, gerektiğinde yoluna baş koymayı bizlere nasip eyle, cümlemizi şefâ'atine erdir yâ Rabbî.

Beşeriyetin babası Hz. Âdem (a.s.) ile insanlığın muhterem annesi Hz. Havva validemizin ruhlarına da armağan ediyoruz, bizleri Onlara layık torunlar eyle, şefâ'atlerine erdir yâ Rabbî. Senin kutlu mesajını insanlığına iletmekte görevlendirdiğin bilumum enbiyâ-ı izâm ve Rüsûlü fihâm hazerâtının ruhlarına da armağan ediyoruz ulaştır, cümlesinin şefaatine bizleri erdir yâ Rabbî.

Efendimizin zevcât-ı tâhirâtı -ki müminlerin muhterem anneleridirler-nin, evlâd ve ahfâdının ruhlarına, ashâb-ı kirâmın ruhlarına da armağan ediyoruz, payidâr eyle yâ Rabbî. Bilumum mü'minîn ve mü'minâtın ruhlarına armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî. Bu hatm-i şerîfleri okuyan ve bizlerden hayırlı duada bulunmamızı dileyen, sevgili Peygamberimize selâmlarını iletmemizi isteyen öğrencilerimiz, üyelerimiz, kardeşlerimiz ve dostlarımızın yakınlarından ebediyete intikal edenlerin ruhlarına da armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî. Bu kardeşlerimizin her türlü hayırlı muratlarını hâsıl, onları da an karibi'z zamân (çok yakın bir zaman)da bu mübârek mekâna kavuştur, ulaştır, vâsil eyle yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabb'el-âlemîn! Bizleri doğurup dünyaya getiren annelerimiz, besleyip büyüten babalarımız, eğitip öğreten hocalarımızın ruhlarına da armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî. Din ve devlet büyüklerimizin ruhlarına da armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî. Milletimizi ve memleketimizi her türlü felaketten, musibetten, terör tehlikesinden kuru ve kolla yâ Rabbî. Vatanımızı ve bizleri savunmak için canlarını seve seve fedâ eden şehid-

lerimizin ruhlarına da armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî. Ruhlarını şâd eyle yâ Rabbî. Geride kalan aile bireylerine sabr-ı cemil ihsân eyle.

Yâ Rabbî! Hastalara şifa, dertlilere deva, borçlulara eda, haksız olarak hapislerde yatanları halas eyle yâ Rabbî. Mü'minîn ve mü'minâtı rahmetinle yarlığa yâ Rabbî. Çocuklarımızı, torunlarımızı ehl-i iman, ehl-i Kur'ân eyle yâ Rabbî. Efendimiz (s.a.v.)'i ziyaretimizi kabul buyur yâ Rabbî. Bu mübârek mekânda yapılan ve nezdinde kabul gören dualar gibi duamızı kabul eyle. Cümlemizi Cennetine aldirdiğin ve rahmetine daldirdiğin kullarından eyle yâ Rabbî. Bizleri sevdiğin, sevdirdiğin ve sevindirdiğin mutlu ve bahtiyar kullarından eyle yâ Rabbî. Son nefesimize kadar iman ve ihlâs ile yaşamayı nasip eyle. Emaneti teslim edeceğimiz an, ruhumuzu vereceğimiz zaman iman ve Kur'ân ile huzuruna gelmemizi nasip eyle yâ Rabbî. Kur'ân-ı azîmüşşânı kabrimizde karîn ve huzurunda şefaatchi eyle yâ Rabbî. Bizi Kur'ân'dan, Kur'ân-ı da bizden irak eyleme yâ Rabbî. Kur'ân-ı azîmüşşân ile bizleri iç içe eyle. O'nu elimizden, dilimizden, beynimizden, belleğimizden ve hayatımızdan eksik eyleme yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabb'el-âlemîn! Bu mübârek mekânlara sık sık gelmeyi bize, kardeşlerimize, yakınlarımıza, dostlarımıza, öğrencilerimize, üyelerimize nasip etmeni niyaz ediyoruz, ihsân eyle yâ Rabbî. Günahlarımızı bağışla. Arı, duru, tertemiz ülkemize dönmemizi, dünyadan ahirete göçerken de arı, duru huzuruna gelmemizi bizlere nasip eyle yâ Rabbî.

Sübhâne Rabbike Rabbi'l izzeti amma yesifûn. Ve selamün alel mürselîn, velhamdü'llahi Rabbi'l âlemîn. El Fatiha.

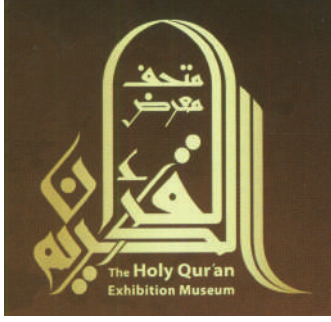
Kur'ân-ı Kerîm Müzesinde Mutlu Birliktelik

Mescid-i Nebevî'nin avlusunun güney tarafında beşinci kapının karşısında bulunan Kur'ân-ı Kerîm Müzesini ziyaretimizde duygulu dakikalar yaşadık. Medine-i Münevvere'de kaldığımız günlerin üçüncüsünde ikindi namazından sonra konakladığımız Al Rawda Royal Inn Oteli'nin lobisinde buluşup, rehberimiz Rifat Bey'le birlikte toplu halde Kur'ân-ı Kerîm Müzesine doğru hareket ettik. Gamame Mescidi'nin yanından geçerek müzeye geldik ve girişte bir süre dinlenip ikram edilen zemzemleri afiyetle içtikten sonra Türkçe açıklama yapan bir görevliyle birlikte müzenin bölümlerini dolaşıp, teşhir edilen Kur'ân-ı Kerîm'leri görüp, haklarında bilgi edindik.

Değişik tarihlerde yazılıp Mescid-i Nebevî'ye gönderilen Mushaf-ı Şeriflerin bir kısmını Türk hattatların yazmış olduğunu öğrenmek, bizlere başka bir mutluluk vesilesi oldu.

Açıklamayı yapan rehberle Müze Müdürü Sayın Rajaa Bin Aish El Gahni'nin gösterdikleri ilgi ve ihtimamla müzede teşhir edilen Kur'ân-ı Kerîmlerin benzeri Kur'ân-ı Kerîm'in, İstanbul'daki müzelerle kütüphanelerde bol miktarda bulunduğunu beyan etmeleri bizleri sevindiren sebeplerdendi.

Ziyaretimizi Mescid-i Nebevî avlusunda ve müze içinde açıklamayı yapan görevliyle birlikte çektiğimiz fotoğraflarla belgeleyip, akşam namazına ulaşmak için Mescid-i Nebevî'ye döndük.

Müzede teşhir edilen yüzlerce Kur'ân-ı Kerîm'den biri.

Dr. Ateş, müze rehberi ile birlikte.

Dr. Ateş, Müze Müdürü Rajaa Bin Aish El Gahni ile birlikte.

Grup, müze rehberi ile birlikte.

Müze rehberi, gruba müzeyi gezdirirken.

Umre Nedir ve Nasıl Yapılır?

U mre; sözlükte, ziyaret manasınadır. Dinî terim olarak ise; ihramlı olarak Beytullah'ı ziyaret ve tavaf edip, Safa ile Merve arasında sa'y yapmaktır. Tüm ibâdetlerde olduğu gibi umre ziyaretinde de niyet esastır. Dolayısıyla umre ziyareti yapmak isteyen kimse, mikata geldiğinde veya mikattan önce ihram giyip iki rekât ihram namazı kıldıktan sonra aşağıdaki şekilde umreye niyet eder:

“Allahümme innî üridü'l umrete fe yessir hâli ve tekabbelhâ minnî. Neveytü'l umrete ve ahrentü bihâ lillahi teâlâ.” Yani “Allah'ım! Ben Senin rızan

için umre yapmak istiyorum. Onu bana kolay kıl ve benden kabul buyur. Umreye niyet ettim ve o niyetle Allah rızası için ihrama girdim.” der ve üç defa telbiyede bulunur.

Telbiye şudur: “Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnne'l hamde ve ni'mete leke vel mülk. Lâ şerîke lek.” Yani “Allah'ım! Emrine uyup geldim. Senin hiçbir ortağın yoktur, davetine uyup geldim. Şüphesiz hamd, nimet ve mülk Sana aittir. Senin hiçbir ortağın yoktur.”

Bir kimse niyet ederek telbiye getirince ihrama

Dr Ateş, ihram namazı sonrası 06 İbra Tur'un erkek umrecileri ile bir arada.

Medine'nin mikat mahalli olan Zül Huleyfe'den genel bir görüntü.

girmiş olur. Telbiye, yolda, iniş-çıkışlarda, yol arka-daşlarıyla karşılaşmalarda, namazların ardından tekrarlanır ve zaman zaman ses yükseltilir. Kadınlar seslerini yükseltmezler. Umre yapan kimse, tavafa başlayınca telbiyeyi keser.

Telbiyeden sonra tekbir getirir. Cenâb-ı Hakk'ın azamet ve kudretini, varlık ve birliğini, hamd edilmeye layık kudret sahibi olduğunu ifade eden en güzel bir zikir olan tekbir şudur:

“Allahu ekber, Allahu ekber, lâ ilâhe illallahu vallahu ekber. Allahu ekber ve lillahi'l hamd.” Yani: “Allah en büyüktür, Allah en büyüktür, Allah'tan başka ilah yoktur, Allah en büyüktür. Allah en büyüktür ve hamd O'na mahsustur.”

Telbiye ve tekbirden sonra tehlîl getirir. Tehlîl de şudur: “Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh. Lehu'l mülkü ve lehu'l hamdu ve hüve alâ külli şey'in kadîr.” Yani “Allah'tan başka ibâdet edilecek ve emirleri tutulacak hiçbir ilâh yoktur. O birdir. Hiçbir ortağı yoktur. Bütün varlıklar O'nundur. Hamd de yalnız O'na aittir. O her şeye gücü yetendir.”

İhram, fıkıh ilminde mübah olan bazı söz, fiil ve davranışların, hac ve umre yapacak kişiler için Allah ve Resûlü (s.a.v.)'nün getirdiği yasaklar çerçevesinde geçici olarak 'haram kılınması' demektir. Bu fıkhi anlamın yanı sıra ihram, servet, makam, milliyet, cinsiyet gibi beşerî farklılıklardan soyunmanın, takva elbisesine bürünmenin, Allah nezdinde maddî zenginliğin hiçe sayıldığı, bütün Müslümanların eşit ve kardeş olduğunun sembolüdür.

Hacı adayı ile umre ziyareti yapan kimse, ihrama bürünerek başı açık, yalın ayak, yokluk ve yoksulluk görüntüsü içinde, sonsuz güç ve kudret sahibinin karşısında aczini itiraf eder. Rabbine hayatında, tıpkı ihramı gibi bembeyaz bir sayfa açma sözü verir. Hacı ve umreci bir anlamda dünyada

iken mahşer gününe gider gibi kefen giyer. Yeniden dirilişin, hesap gününün provasını yapar.

Bilinçli bir şekilde hac veya umre yapan mümin, bu diriliş senaryosunu yaşamak suretiyle, hayatının bundan sonraki kısmında gerçek diriliş daha iyi hazırlanma sözü verir. Ruhunda kalbî bir dirilişi gerçekleştirir. İhramın zahiri bir kıyafe bürünmekten ibaret olmadığını idrak eder.

Belirtilen şekilde umreye niyet edip telbiye, tekbir ve tehlîl getiren kişi, umre ibâdetine başlamış olur. Böylece: 'Rabbim, verdiğin ömür sermayesinin çoğu, kendimi, sevdiğlerimi, ailemi mamur etmek adına harcamak varken, ben nefsimin çağrısına uydum. Kendimi kendime malik sandım. Seninle bağımlı kopardım. Bilmedim ki ben Seninle kopmayacak bağlarla bağlıyım. Şimdi Senin çağrınla anladım ki, tarumar olmuş hayatım. Rabbim, ömrümü imar etmek için umreye çağrını kabul ediyorum. Hayatımı yeniden inşa etmeye niyet ediyorum. Şimdi bu niyetle yola çıkıyorum. Geride bıraktığım her şeyin Sana emanet olduğunu bilecek, Sana teslim ederek. Tıpkı hayata başladığım ân gibi. Her şeyin başladığı âna geri döner gibi. Benden bu niyetimi kabul et.' diyerek samîmî niyet ve hulus-u kalp ile yola devam eder.

21. YOYAV Umre grubu olan bizler de Medine-i Münevvere'de beş gün kaldıktan sonra tekrar tekrar nasip olması niyazıyla Resûlullah (s.a.v.)'e veda edip, umre ziyaretini organize eden 06 İbra Tur'un diğer grubu ile birlikte Mekke-i Mükerrreme'ye müteveccihen yola çıkıp, Medine'nin mikat mahalli olan Zül Huleyfe (diğer adıyla Âbâr-ı Alî)'de durup burada iki rekât ihram namazı kıldıktan sonra Dr. İbrahim Ateş ile birlikte umreye niyet edip, telbiye, tekbir ve tehlîl getirdikten sonra telbiyeyi tekrarlayarak otobüse binip yolumuza devam ettik.

Medine'den Mekke'ye Geçerken

Nurlu şehir Medine'de beş gün kalıp, Resûlullah (s.a.v.)'in ziyaretiyle şereflendikten ve Mescid-i Nebevî'de doya doya namaz kılip niyazda bulunduktan sonra, Oradan ayrılmanın burukluğu içinde Medine çıkışındaki Zul Huleyfe'de ihrama girip, umreye niyet ederek Mekke-i Mükerreme'ye müteveccihen yola çıktığımızda Resûlullah (s.a.v.)'in yola çıkarken yaptığı: "Sübhânellezî sehhare lenâ hâzâ ve mâ künnâ lehû mukrinîn ve innâ ilâ rabbinâ lemunkalibûn. Allahümme innâ nes'elûke fi seferinâ hâze'l-birre ve t-takvâ ve mine'l-ameli mâterdâ. Allahümme hevvin aleynâ seferenâ hâzâ, vatvi'annâ bu'dehû. Allahümme ente's-sâhibü fi's-seferi ve'l-halîfetü fi'l-ehli. Allahümme innî eûzü bike min va'sâi's-seferi ve ke'âbeti'l-men-zari ve sûi'l-münkalebi fi'l-mâli ve'l-ehli ve'l-veledi."

Yani: "Bunu bizim hizmetimize veren Yüce Allah'ı tesbih ve takdis ederiz (Allah'ın şanı ne yücedir); yoksa biz buna güç yetiremezdik. Biz şüphesiz Rabbimize döneceğiz. Ey Allah'ım! Biz bu yolculuğumuzda Senden iyilik ve takvâ, bir de hoşnut olacağın ameller işlemeyi nasip etmeni dileriz. Ey Allah'ım! Bu yolculuğumuzu kolay kıl ve uzağını yakın et. Ey Allah'ım! Seferde yardım(cımız), geride (bıraktığımız) çoluk çocuğu(muzun) koruyucusu Sensin. Ey Allah'ım! Yolculuğun zorluklarından, üzücü şeylerle karşılaşmaktan ve dönüştü malımızda, çoluk çocuğumuzda kötü haller görmekten Sana sığınırım." bu duayı her yolculuğa çıkarken yaptığımız gibi, bu kutlu yolculuğa çıkarırken de yapıp telbiye, tekbir ve tehlil getirerek yola devam ettik.

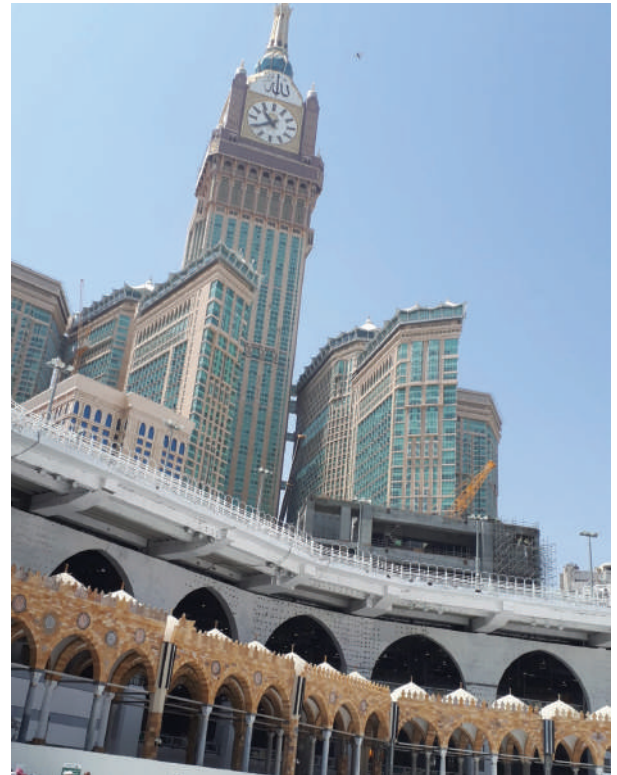
Yol üzerindeki dağlarla kumları izleyerek bir an önce Mekke-i Mükerreme'ye ulaşip Beytullah'a kavuşmanın arzu ve heyecanıyla yaklaşık beş saat sürecek olan yolculuğun on saat sürmüş gibi uzadığını hissettik. Bu duygular içinde Mekke-i Mükerreme'nin dış kısmındaki binaları gördüğümüzde Beytullah'a adım adım yaklaştığımızı anlıyorduk. Bu o kadar anlatılmaz bir duygu ki, kelimelere dökmek imkânsız. İçimizde aşka yolculuğun tarifsiz mutluluğu vardı. Adeta içimizden geçen duygu ve düşünceler şöyle diyordu: 'Ey Allah'ın evi! Seni öyle özledik ki, Seni görünce sevinçten ne yapacağımızı bilemiyoruz. Ancak Ebu Hanife Hazretleri "Kâbe'yi ilk defa görünce: 'Allahümme'calnî mü-

cabe'd da'veh' Yani: 'Allah'ım! Beni duası kabul edilenlerden eyle.' diye dua edin. Zira Kâbe'yi ilk görünce yapılan dua kabul edilir. Bu dua kabul edilince de, nerede olursanız olun yapacağınız dualar kabul edilir." demiştir. Seni görür görmez bu duayı yapmak arzusuyla Sana doğru adeta uçuyoruz.

Mü'minlerin gözünün nuru, dünyanın tek harikası ve kâinatın merkezi olan Kâbe'ye, kavuşma ümidiyle yüreğimiz yanıp tutuşurken aklımıza şu dizeler geliyordu:

*"Her kime Kâbe nasip olsa, Huda rahmet eder.
Kişi sevdiğini hanesine davet eder."*

Rabbimize sonsuz hamd ü senâlar olsun. Bizleri de layık görmüş bu mübârek yolculuğa ve evine davet etmiş. Şimdi yegâne arzumuz bu kutsal davete en güzel şekilde icâbet edebilmektir diyerek Mekke'ye girip otelimize yerleştikten sonra bir süre dinlenip yatsı namazından sonra ilk umremizi yapmak üzere Beytullah'a yöneldik.

Grubun Mekke'i Mükerreme'de konakladığı
Al Safwah Royale Orkide Oteli (sol ön cephedeki blok).

En Güzel Buluşma Yeri: Kâbe

Mekke-i Mükerrreme, Dünyanın merkezi, Kâbe-i Muazzama da Mekke-i Mükerrreme'nin kalbidir. Kâbe-i Muazzama yeryüzünde yapılan ilk mabed ve en güvenli buluşma yeridir. (Bakara, 125) Kâbe-i Muazzama Allah'ın evi, ora gelen mü'minler de Allah'ın misafirleridirler.

Allah Teâlâ'ya evinde misafir olmak amacıyla dünyanın dört bir yanından Mekke-i Mükerrreme'ye gelen Müslümanlar, Kâbe-i Muazzama'ya ulaşınca mutluluktan dört köşe olur, birbiriyle selamlaşır, kucaklaşır ve gönül diliyle konuşurlar.

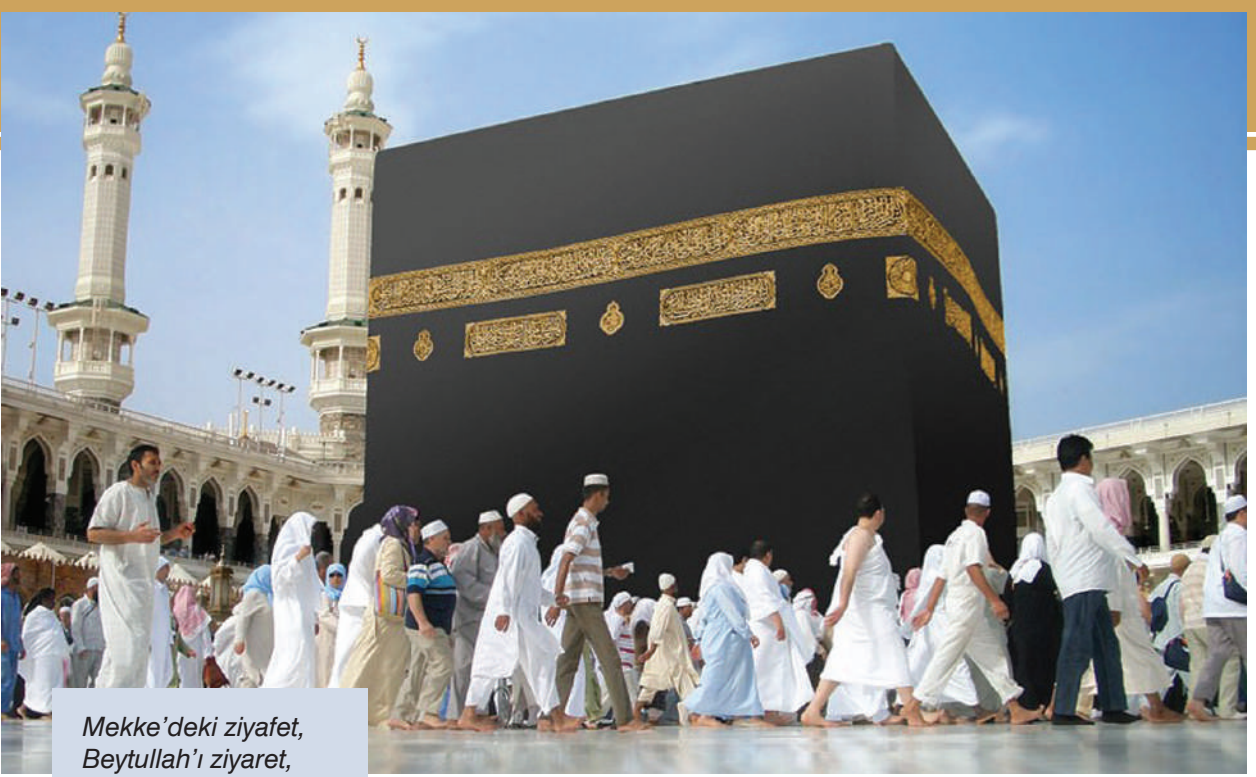
Dünyanın merkezine gelip, Allah'ın evine ermenin sevinç ve saadetiyle Allah'a hamd-ü senâ eder, Cennet ve Cemaliyle ödüllendirdiği mutlu kullarından olma niyazında bulunurlar.

Allah Teâlâ'nın ziyaretçileri olma bahtiyarlığına eren bu mutlu insanlar, günde beş defa huzuruna durulan Beytullah'ta günün her saatinde "Bismillahi Allahu Ekber" nidalarıyla tavafa râm olurlar. En özel yakarışlara şahit olunan tavaf alanında mü'min ve mütevekkil ruhlar, İslam kardeşliğiyle adeta el-ele tutuşarak ötelere ve ötelere ötesine doğru kanat çırpırlar. Öyle ki onlar, Kâbe-i Muazzama'nın etrafında dönerken kendi ruhlarını tefekkür eder ve iç burhaniyle özüne dönerler. İslamın ve dahi yeryüzünün en büyük ve en özel secde mahalli olan Mescid-i Haram, yılın hemen her mevsiminde yüz binlerce Müslümanı ağırlar. Ümmet-i Muhammed 'kutlu belde'de bir yandan ahdini yenilerken, diğer yandan dünyanın dört bir

tarafından Beytullah'a gelmiş olan Müslümanlarla ünsiyet kurup, ibadetlerle meşgul olurlar.

Grup, tavaf alanında bir arada.

*Mekke'deki ziyafet,
Beytullah'ı ziyaret,
Tavaf, sa'y ü tilâvet,
Ne güzel, ne saadet.*

Tavafın Düşündürdükleri

Kâbe etrafında tavaf, tevhid inancını temsil eder. Bu hareketin toplumsal hayat içindeki anlamı ise birlikten ayrılmamak ve bu birliği korumaya çalışmaktır. Tavafa Kâbe sola alınarak başlanır. Bunun simgesel bir anlamı vardır. Nazargâh-ı ilahî olan insanın kalbi, tavaf sırasında "Beytullah" yani Allah'ın eviyle karşı karşıya gelir. Allah insanın şekline, kalıbına, malına mülküne değil, kalbine bakar. Bu yönüyle Kâbe ile insan kalbi arasında dikkat çekici bir ilgi vardır.

Bu sebeple tavafta kişinin kalbi Kâbe tarafında yer alır. Bunda aynı zamanda tavafın ne kadar kalpten ve gönülden yapılması gerektiğine de bir işaret vardır.

Tavaf, insanın kendi iç dünyası açısından ise daha derin hakikatleri içerir. Çünkü gökler yedi kattır, insandaki nefis de yedi tanedir. Her dönüşte bir merhale, bir menzil aşılıp yedi kat göklerin üstüne çıkmak, maddî âlemin üstüne yükselmek demektir. Ayrıca iç dünyamızda yedi basamaklı olan nefsin en aşağı basamağından en üst basamağına yükselmesidir.

Yani nefis-i emmâreden nefis-i mutmainneye çıkarak, hayvanî hayattan kurtulup, ruhânî hayata kavuşmak demektir. Kâbe'yi tavaf, kâinat nizamından alınmış bir ibâdetdir.

Seyyareler güneş, elektronlar çekirdek, peraneler kandil etrafında döner; böyle bir merkez etrafında dönmek, ona aşkla bağlılık anlamına gelir. Kâbenin etrafında tavaf eden yüz binlerce müslümanın oluşturduğu tablo, bir galaksinin, milyarlarca yıldızıyla dönüşünü andıran bir manzara gibidir. Bu bakımdan tavaftaki manevî hazzı tam anlamıyla elde edebilmek için kendini yörüngeye bırakmak gerekmektedir. Kâbe etrafında dönerek gerçekleş-

tirilen tavaf, kâinatın ve yaratılışın özeti, teslimiyetin ve ilahî takdire boyun eğişin sembolü sayılır. Kur'ân-ı Kerîm'in İsrâ Suresi'nin 44. ayetinde: "Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar O'nu tesbih eder; O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Fakat siz onların tesbihini anlayamazsınız. O hafîmdir, bağışlayıcıdır." buyurulmaktadır.

İşte elektronların atom çekirdeklerinin etrafında sürekli ve muntazam bir şekilde dönmektedirler ki, bu durum Kur'ân-ı Kerîm tarafından Allah'ı tesbih olarak ifade edilmiştir. İslâm'ın sembolü olan Kâbe etrafında dönmek de; dine gönül vermek, Allah'a kalbiyle bağlanmaktır.

Tavafta, hac ibadetini yerine getiren kişi, Allah'ın huzurunda olduğunun bilinciyle O'na yaraşan bir ta'zîm ve hürmet, korku ve ümit arası bir muhabbet içerisinde olmalıdır. Tavaf ederken Hz. İbrahim (a.s.) oğlu Hz. İsmail (a.s.) ile Allahın evini nasıl döne döne inşa ettilerse, hacı ve umreci de aynı şekilde döne döne iman evini, gönül evini yani kalbini inşa etmelidir. Kâbe Allah'ın evi, kalpler de O'nun nazargâhıdır. Peygamberimiz (s.a.v.): "Allah sizin dış görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz. O sizin kalplerinize ve işlerinize bakar." buyurmaktadır.

Allah Resûlu (s.a.v.)n in Kâbeyi tavaf ederken söylediği şu hadîs-i şerîf bunu teyid etmektedir "(Ey Kâbe!) Ne kadar hoşsun, kokun ne kadarda güzel! Şanın, hürmetin ne kadar da yüce! Ama canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah nezdinde (mal ile canı ile) mü'minin hürmeti dokunulmazlığı, Senin hürmetinden daha büyüktür."

Tavaf ederken laubâli hareketlerden, gelişi güzel konuşmalardan kaçınıp, huşû içinde dua, zikir ve şükür hâli içinde olunmalıdır.

Tavafta Salavât

Tavaft eden kişi 'Bismillâhî Allahu Ekber' diyerek Hacer-ül Esved'i selamlayıp tavafa başlayarak 'Sübhânallâhî velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber. Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhî'l aliyyi'l azîm. Vessalâtü vesselâmu alâ Resûlillâhi sallallâhu aleyhi ve sellem.' deyip dua ve niyazda bulunarak tavafa devam etmeli, bildiği duaları yapmanın yanında ezberinde olan ayetleri okumanın ve Hz. Peygamber (s.a.v.)'e bolca salâvât getirmenin gayreti içinde olmalıdır.

Evliyauallahdan Süfyân-ı Sevri Hazretleri der ki: "Ben hacda idim. Kâbe-i Muazzama'yı tavaft ederken bir delikanlı gördüm. Her adımda salâvât-ı şerîfe getiriyordu. Merakla kendisine sordum: 'Niçin sâdece salavât-ı şerife okuyorsun? Her makâmın bir duâsı vardır. Başka duâ bilmiyor musun?' O kimse bana dönerek, 'Allah sana afiyet versin. Sen kimsin?' deyince 'Ben Süfyân-ı Sevri'yim' dedim. O da bana: 'Sen zâhid bir kimse olmasaydın hâlimi sana anlatmaz ve seni sırrıma ortak etmezdim.' dedi ve sözüne şöyle devam etti:

"Babamla beraber, Hac niyetiyle yola çıkmıştık. Gelirken, babam yolda vefât etti. Yüzü kararmış ve kendisini çok korkunç bir hâl almıştı. Ben, mahcup olmaktan korktuğum için, durumu kimseye söyleyemedim. Mahzun ve mükedder olarak babamın yüzünü örttüm. Bir müddet sonra gecenin sessizliği ortalığı kaplamıştı.

Üzerimdeki hayret ve dehşet hiç geçmemişti. Bir taraftan yolculuğun verdiği yorgunluk, bir taraftan başıma gelen bu sıkıntı, beni iyice yormuştu. Gayri ihtiyârî uykunun kollarına bırakmıştım kendimi.

Çok geçmemişti ki, rüyâ mıydı gerçek miydi, bilemedim. Çadırı beyaz elbiseleri içerisinde nûrânî bir zat şereflendirdi.

Birden etrâfi çok güzel bir koku kapladı. O güne kadar ondan daha güzelini koklamamıştım. İzzet ve vakarla gelip, babamın başı ucuna oturdu. Yüzünden perdeyi kaldırarak, mübârek elini babamın yüzüne sürdü. İçerideki matemini yerini sürûr, zulmetini yerini ise nûr almıştı.

Gözlerimi, o zâtın mübârek yüzünden başka bir tarafa çeviremiyordum. Bir ara gözüm babamın yüzüne ilişti. Gördüklerim hayretimi daha da artırdı. Babamın yüzü eskisinden daha güzel görünüyordu.

O mübârek zât, babamın yanından aynı vakarla kalkıp ayrılacakken; hemen minnet ve şükran ifâdeleriyle: "Siz kimsiniz, beni ve babamı bu gurbet elinde, bu büyük belâdan kurtardınız" diyerek eteğine sarıldım. "Ben Sâhib-i Kur'ân Abdullah oğlu Muhammed'im. Senin baban günahkâr biriydi. Ama, benim üzerime salavât-ı şerîfe getirmeyi de hiç ihmâl etmezdi. Babanın bu hâlini, her gün okuduğu salavât-ı şerîfeyi bana getiren melek haber verdi" dedi ve gözden kayboldu.

Uykudan uyandım. Rüyâda hissettiğim güzel koku çadırın içindeydi. İlk işim korku ve merakla babamın yüzünü açmak oldu. Perdeyi kaldırdığımda gözleri sürmelenmiş, yüzü nurlanmış, içindeki sürûr yüzüne aksetmiş olduğu hâlde babamı görünce, gözyaşlarıma hâkim olamadım. Ve o günden sonra ahdettim. Devamlı olarak salavâtı şerîfe ile meşgul oldum."

Makam-ı İbrahim'de Namaz ve Niyaz

Makam-ı İbrahim, Hz. İbrahim (a.s.)'in Kâbe'yi inşa ederken bina ve inşaatı kontrol etmek maksadıyla üzerine çıktığı yerden hafif yüksek bir taş ve taşın bulunduğu yerdir.

İbn Abbas (r.a.)'ın anlattığına göre; Hz. İbrahim (a.s.), Mekke'ye geldiğinde Allah'tan Kâbe'yi inşa konusunda emir almıştı. Daha önceki ziyaretlerinin aksine bu sefer görevli olarak gelmişti. Durumu oğlu İsmail (a.s.)'e anlattı. O'ndan Kendisine yardım etmesini istedi. Beraberce Beytullah'ın temellerini kazmaya başladılar. Kur'an-ı Kerim'in Bakara Suresi'nin 127. ayetindeki ifadeye göre temelleri kazarken şöyle dua ediyorlardı: "Bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Beytullah'ın temellerini yükseltiyor, (şöyle diyorlardı:) Ey Rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin."

Temelleri kazınca hemen duvarların yapımına başladılar. Hz. İsmail (a.s.), taş taşıyor; ihtiyar babası Hz. İbrahim (a.s.) da duvar örüyordu. Temel duvarları yükselip, Hz. İbrahim (a.s.) için duvarlara yetişmek güçleşince Hz. İsmail (a.s.) babasına merdiven vazifesi görmek üzere uzunca bir taş getirdi. Hz. İbrahim (a.s.) de taş üzerinde durarak Beytullah'ın duvarlarını tamamlamaya çalıştı. İşte bu taş "Makam-ı İbrahim"dir. İbn Abbas diyor ki: "Hz. İbrahim (a.s.), bu taş üzerinde durarak yapıya devam ettiği için ona İbrahim'in üzerinde durduğu taş, manasında "Makam-ı İbrahim" adı verilmiştir. Sonradan bu taş özel bir itina ile koruma altına alınarak günümüze kadar muhafaza edilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'in Âl-i İmran Suresi 97. ayetinde Makâm-ı İbrâhîm'den bahsedilerek, Allah, Beytullah'ı överken şöyle buyuruyor: "Orada apaçık nişâneler, (ayrıca) İbrahim'in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnîdir."

Bir hadîs-i şerifte beyan buyurulduğu üzere Mescid-i Haram (Beytullah)'da kılınan bir namaz, başka yerde kılınan yüz bin namazdan efdaldır. Makam-ı İbrahim'de kılınan namazın fazileti de farklıdır. Zira Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'in Bakara Suresi'nin 125. ayetinde: "Biz beyti (Kâbe'yi) insanlara toplanma mahalli ve güvenli bir yer kıldık. Siz de İbrahim'in makamından bir namaz yer edin (orada namaz kılın)... " buyurmuştur.

Vakit namazlarıyla kaza ve nafile namazlar için Mescid-i Haram'ın her yeri aynı olmakla birlikte, ta-

vafılardan sonra kılınacak iki rekât tavaf namazının Makam-ı İbrahim'de kılınması tavsiye edilir. Eğer orası izdihamdan dolayı müsait olmazsa, Mescid-i Haram'ın herhangi bir yerinde kılınabilir.

Tavaf namazı sonrası yapılacak duanın da yine imkânların elvermesi hâlinde Makam-ı İbrahim'de yapılması tercih edilir.

Bunun içindir ki, hacılarla umreciler burada namaz kılmaya ve dua etmeye özen gösterirler. Makam-ı İbrahim'de diz çöküp gözyaşları dökerek Yaradan'a yakarır, rahmet ve mağfiret niyazında bulunarak kendileri, yakınları, dostları ve ebediyete göçen büyükleriyle bilumum mü'minler için dua ederler.

Hacer-i Esved'i istilam ile tavaf bitince Makam-ı İbrahim'e gidilir. Kişi O'nu kendisi ile Kâbe arasında bulundurur veya orayı kalabalık bulursa, Harem'in münasip bir yerinde Allah Teâlâ'ya daha çok yaklaşmak için iki rekât tavaf namazı kılar, birinci rekâta Fâtiha'dan sonra 'Kâfirûn' Suresi'ni, ikinci rekâta da 'İhlâs' Suresi'ni okur.

Namazı bitirince arzu ettiği duayı yapar, ancak şu duayı yapması tavsiye edilir:

"Allâhümme inneke ta'lemü sirrî ve alâniyetî fakbel ma'ziretî ve ta'lemü hâcetî fe a'tinî sü'lî ve ta'lemü mâ fî nefsi fa'firlî zünûbî. Allâhümme innî es'elüke îmânen yubâşiru kalbî ve yakînen sâdîkan hattâ a'leme ennehû lâ yusîbunî illâ mâ ketebte lî ridan minke bimâ kasemte lî ente veliyyî fi'd dünyâ ve'l ahireti, teveffenî müslimen ve elhiknî bi's sâlihîn. Allâhümme lâ teda'lenâ fî makâminâ hâzâ zenben illâ gaferteh, velâ hemmen illâ ferrecteh, velâ hâceten illâ kadeytehâ ve yessertehâ fe yessir ümûrenâ veşrah sudûrenâ ve nevvir kulûbenâ vahtin bi's sâlihâti a'mâlenâ. Allâhümme teveffenâ Müslimîne ve ahyinâ müslimîne ve elhiknâ bi's sâlihîne gayra hazâyâ velâ meftûnîn."

Burası Rahmet-i ilâhiyenin tecelli ettiği bir yerdir. Kulun ellerini açarak Rabbine naz ve niyaz etmesi zamanıdır.

Safa-Merve Arasında Sa'y

Koşmak, hızlı yürümek anlamına gelen Sa'y, hac ve umrede Kâbe-i Muazzama'nın doğu tarafındaki Safa'dan başlayarak Merve'ye dört gidiş, Merve'den Safa'ya üç dönüş olmak üzere bu iki mevki arasındaki yedi gidiş-gelişe denir.

Safâ, Mescid-i Harâm'ın kuzeydoğusunda Ebûkubey's dağının eteğinde Merve'den biraz daha yüksek olan tepedir. Merve ise Safâ'nın tam karşısında ve Harem-i şerif'in kuzeybatısında Kuaykîân dağının eteğinde yer alır. Safâ "sert, başka bir kütleye karışmayan, toprak ve çamurdan arınmış taş", Merve "yumuşak ve esmer, kırmızımtırak volkanik kökenli, parçalanıp etrafı incelmış sert ya da yumuşak her türlü taş" anlamına gelir. Hac ve umre tavaflarından sonra Kâbe'ye daha yakın olan Safâ'dan Merve'ye dört gidişle üç gelişten ibaret olan sa'y ibadetinden dolayı önem kazanan bu iki tepeye Merveteyn adı da verilir.

Kur'ân-ı Kerîm'de Safâ ile Merve'nin Allah tarafından konulmuş sembollerden (şeâir) ve hac ile umre ibadetinin yapıldığı yerlerden olduğu belirtilir (el-Bakara 2/158). Safâ ile Merve arasında gerçekleştirilen sa'yin hac ve umre çerçevesinde yerine getirilen ibadetlerden biri olması, Hz. İbrâhim'in eşi Hâcer'in oğlu İsmâil ile Mekte vadisinde yalnız kaldıktan sonra Safâ ile Merve tepeleri arasında oğluna su araması hadisesine dayanmaktadır. Hz. İbrâhim, oğlu İsmâil (a.s.) ile Kâbe'nin yapımını tamamladığında Kur'ân-ı Kerîm'in Bakara Suresi'nin 128. ayetinde: "Ey Rabbimiz! Bize ibadet usullerimizi göster" diye dua edince, Cebrâil diğer hac görevleri yanında Safâ ile Merve arasındaki sa'yi de onlara öğretmiş, ardından gelen peygamberler

ve ümmetleri de Kâbe'yi ziyaret ettikten sonra Safâ ile Merve arasında sa'y etmeyi sürdürmüştür.

Hz. Peygamber (s.a.v.), Safâ ile Merve tepelerine çıktığı zaman Kâbe'ye dönerek ellerini yukarıya kaldırıp dua ederdi. İbn Abbas ellerin kaldırılacağı yedi yer arasında bu iki tepeyi de saymıştır.

Safâ ile Merve arasındaki sa'y yerinin (mes'â) uzunluğu 394,5 metredir. Safâ'ya yakın tarafta iki yeşil ışık arasında 55 metrelik mesafede hervele yapılır.

Günümüzde özellikle hac mevsimlerinde sa'y alanındaki izdihamı önlemek için genişletme ve kat arttırma cihetine gidilmiştir.

Sa'y tamamlandıktan sonra Merve tepesinde şöyle dua edilir: "Rabbenâ tekâbbel minnâ ve âfinâ va'fü annâ ve alâ ta'atike ve şükrike e'innâ ve alâ gayrike lâ tekilnâ ve alâ'î imâni ve'l islâmi'l kâmilî cem'an teveffenâ ve ente râdin annâ.

Allahümme'r hamnî bi terki'l me'âsî ebeden mâ ebkaytenî verhamnî en etekellete mâ lâ ya'nîni ver zuknû hüsne'n nazarî fimâ yurdîke annî yâ erhamer Râhimîyn."

Dr. İbrahim Ateş, Sa'y sonrası Merve Tepesi'nde dua ederken.

Mekke Ziyaretleri

Grubumuzun Mekke-i Mükerrreme'deki programına göre 18 Nisan 2019 Perşembe günü kahvaltıdan sonra saat 07.00'de kaldığımız Al Safwah Royele Orkide Oteli'nin lobisinde buluşarak Sevr Dağı, Arafat, Müzdelife, Mina, Hayf ile Akabe Mescidleri, Nur Dağı, Cennet'ül Mualla Mezarlığı ve Cin Mescidi'ni ziyaret için yola çıktık.

Dr. İbrahim Ateş'in Mekke-i Mükerrreme ile buradaki ziyaret yerleri hakkında yaptığı açıklamaları dikkatle dinleyerek yolumuza devam ettik. İlk durağımız Sevr Dağı önü idi. Burada gruba detaylı açıklamalarda bulunan Dr. Ateş özetle şunları söyledi.

“Değerli arkadaşlar!

Sevr Dağı, Mescid-i Haram'ın güney cephesinde, yaklaşık 4 km. uzaklıkta, Arafat yolu üzerindedir. Dağın eteği ile zirvesi 458 m. takriben 1,5 saatte yaya çıkılabilen bir mesafedir. Peygamberimiz (s.a.v.) Hz. Ebu Bekir (r.a.) ile hicret ederken, bu mağaraya girerek 3 gece kaldılar. Burada kaldıkları sürece Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in oğlu Abdullah, gündüzleri müşriklerin arasında dolaşiyor, geceleri malumat getiriyordu. Kölesi Amr ibn-i Führeyre ise o civara koyunları sürüyor, hem Abdullah'ın izlerini kaybettiriyor ve hem de süt ikram ediyordu. Bu mağarada üç mucize meydana gelmiştir:

1- Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in ayağını yılan sokmuş, Resûlullah (s.a.v.) mübarek tükürüklerini sürmüş, o anda acısı geçip şifa bulmuştu.

2- Onlar içeri girdikten sonra Allah'ın emriyle mağaranın ağzına örümcekler ağ germiş ve güvercinler yuva yapmışlardı.

3- Müşrikler mağaranın önüne kadar gelmişler, içlerinden biri aramak istemiş, Ümeyye bin Halef ona; 'Orada ne işin var, aklını mı yitirdin? Orada

Muhammed doğmadan örümcekler ağını germiş, kuşlar yuva yapmış' deyince mağaraya girmekten vaz geçtiler. Hz. Ebu Bekir (r.a.); 'Müşrikler mağaraya yaklaştıkları zaman ayakları görülüyordu. Dedim ki: 'Ya Resûlallah, başlarını eğseler bizi görürler.' Peygamberimiz (s.a.v.): 'Sus ya Ebâ Bekr, bu ikinin üçüncüsü Allah'tır' buyurdu. Efendimiz (s.a.v.) Cuma, Cumartesi ve Pazar gecelerini orada geçirdi. Üç gün üç gece mağarada gizlenmeleri, tedbir içindi. Müşrikler, onların Mekke civarından uzaklaşmış olduklarına kanaat getireceklerdi. Üç gün sonra, daha evvel kararlaştırıldığı üzere kılavuz olarak tutulan Abdullah b. Üreykit de, kendisine teslim edilen iki deveyle birlikte kendi devesi de yanında bulunduğu hâlde Pazartesi günü seher vakti Sevr Dağı'nın eteğine geldi ve Medine-i Münevver'e doğru sahil yolundan hareket edildi.”

Grup, Sevr Dağı önünde.

Arafat'tan bir görüntü.

Resûlullah (s.a.v.)'i hicret yolunda bağrında barındıran bu mübârek mekânın eteğine gelip, Hz. Peygamber (s.a.v.) ile Hz. Ebubekir (r.a.)'in hicret yolculuğunda gecenin karanlığında bu dağın tepesine tırmanırken katlandıkları zorlukları öğrenip duygulandık. Buradaki birlikteliğimizi çektirdiğimiz hâtrâ fotoğraflarıyla belgeleyerek tekrar otobüste ki yerimizi alarak Arafat'a doğru yolumuza devam ettik.

Yunus Emre'nin: *"Arafat dağdır bizim dağımız /Orda kabul olur dualarımız"* dediği Arafat Dağı'nın kalbi mahiyetindeki Cebelü'r Rahme (Rahmet Dağı) yanına geldiğimizde otobüsten inip, Dr. Ateş'in yaptığı şu açıklamayı dinledik.

"Kıymetli kardeşlerim!

Mekke-i Mükerrreme'nin 25 km. güneydoğusunda, Taif yolu üzerinde düz bir alan olan Arafat, haccın en önemli rüknü olan vakfenin yapıldığı yerdir. En uç noktaları arasında doğudan batıya 6,5 km, kuzeyden güneye 11-12 km uzunlukta olan bu sahanın tamamı 13,68 km²'dir. Bu mübarek mevkiye "Arafat" denilmesi; bilmek manasındaki marifetten gelip; Hz. Âdem ile Havva Validemizin yeryüzüne inip burada buluşmalarından uzun zaman sonra Cebrail (a.s.), Hz. İbrahim (a.s.)'a hac görevlerini burada tarif edip "bildin, öğrendin mi?" deyince, Hz. İbrahim (a.s.) da "bildim, öğrendim" dediği içindir. Diğer bir rivayete göre ise, Arafat itiraftan gelir. İnsanlar burada Cenâb-ı Hak'ın yüceliğini, azametini, kendilerinin acizliğini itiraf ederler. Nitekim Hz. Âdem ve Havva anamız Arafat'ta şöyle yalvardılar: "Ey Rabbimiz! Biz nefislerimize zulmettik. Eğer sen bizi bağışlamaz, bize acımasan biz perişan olanlardan oluruz." (A'râf, 23) Bu

yalvarmalarına mukabil Allah Teâlâ "şimdi kendinizi bildiniz" manasına "bildiniz" buyurdu. Dünyanın dört bir tarafından gelen insanlar, ataları Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın yaptıkları gibi burada birbirleriyle görüşüp tanışmaktadırlar. İnsanlar günahlarını itiraf ederek, Allah'tan af dileyerek kulluklarını ve çaresizliklerini arz etmeleri, af dileyenlerin af edilmelelerinden sonra günah kirlerinden temizlenip Cenâb-ı Hak katında güzel bir kokuya (Arf) sahip olmaları sebebiyle bu adın verildiği de söylenmiştir. Mekke tarihiyle ilgili eserlerde zikredildiğine göre Arafat'ta bahçeler, arefe gününde Mekkelilerin gelip kaldığı güzel mekânlar mevcuttu. Zaman içinde bunlardan eser kalmamış. XX. Asrın ikinci yarısından itibaren ciddi bir ağaçlandırma projesi uygulamaya konularak, Arafat yeşil bir mekân olma özelliğini yeniden kazanmıştır. Bunun yanı sıra çeşitli tesislerle hacıların Müzdelife'ye dönüşünü kolaylaştırmak için Arafat'ı buraya bağlayan dokuz ayrı otoyol yapılmıştır."

Dr. Ateş'in bu özet açıklamasını dinledikten sonra gruptan sağlığı elverişli olanlar Cebelü'r Rahme tepesine çıkıp orada namaz ve duadan sonra Arafat'ı temaşa edip indiler. Geri kalanlar da buldukları yerlerde Yaradan'a yakarıp dua ve ni-

Cebelü'r Rahme (Rahmet Dağı).

Grup, Arafat'ta Cebelü'r Rahme (Rahmet Dağı) önünde.

yazda bulundular. Daha sonra otobüsteki yerimizi alıp, Arafat'taki **Nemire Mescidi**'ni de dıştan görüp, Müzdelife'ye doğru yolumuza devam ettik.

Müzdelife girişindeki Meş'ar'i Haram civarında durup Müzdelife ile ilgili aşağıdaki açıklamayı yapan Dr. Ateş'i dinleyip hakkında bilgi edindik. Dr. Ateş şunları söyledi:

“Değerli arkadaşlar!

Müzdelife, Harem sınırları içinde Arafat ile Mina arasında kalan bir bölgenin adıdır. Haccin vaciplerinden Müzdelife vakfesi burada yapılır. Kur'ân-ı Kerîm'de geçen Meş'ar-i Haram da buradadır. Hacılar, Arafat dönüşü gece Müzdelife'de akşam ve yatsı namazlarını birleştirerek kılarlar.

İnsanların toplandığı bir yer olması münasebetiyle buraya Müzdelife dendiği rivayet edilmektedir. Başka bir rivayete göre, Hz. Âdem ile Hz. Havva burada birleştikleri için buraya Müzdelife denilmektedir.

Müzdelife ziyareti sırasında kişi, Yüce Allah'ı hayatında ne derece andığının bir muhasebesini yapmalıdır. Çünkü Müzdelife'deki Meş'ar'i Haram, Kur'ân-ı Kerîm'de, insanların Allah Teâlâ'yı çokça zikretmeleri emriyle birlikte geçmektedir. Allah Resûlü (s.a.v.), burada akşam ve yatsı namazını birleştirerek kıldırılmış, sonra da Kuzah Dağı'nın eteğinde istirahat buyurmuştur. Sabahleyin de burada vakfe yapmıştır. Kuzah Dağı, bugün Meş'ar'i Haram Mescidi olarak anılan mescidin yakınında yer almaktadır.”

Arafat'tan Mekke-i Mükerreme'ye doğru yol alırken Müzdelife'den sonra Mina'ya geldik. **Mina**, etrafı dağlarla çevrili bir vadidir. Doğudaki başlangıcı Vadi-i Muhassir, batı sınırı ise Akabe'dir. Mescid-i

Arafat'taki Nemire Mescidi'nden bir görüntü.

Haram'dan yaklaşık iki km. uzaklıktadır. Mescid-i Haram'ın kuzey doğusuna düşer.

Mescid-i Hayf, Mina'nın kuzeyindeki dağın eteğinde Cemre-i suğra'ya (küçük şeytan) yakın bir yerde bulunmaktadır. Allah Resûlü (s.a.v.), Mina'da, Mescid-i Hayf'in bulunduğu yerde kalmış, namaz kılmış, hutbe okumuş ve tıraş olup

Müzdelife'deki Meş'ar-i Haram Mescidi'nden bir görüntü.

Mina'daki Mescid-i Hayf'den bir görüntü.

kurbanlarını kesmiştir. İlk önce etrafı çevrilerek bir sahra mescidi hâlinde düzenlenen bu cami, tarih boyunca pek çok defalar yeniden yapılmış ve genişletilmiştir. En son olarak Suudi Arabistan tarafından yapılan yeniden yapım ve genişletme ile dört minareli büyük bir cami hâline getirilmiştir.

Günümüzde Mina, bir çadır kent hâline gelmiştir. Hacılar için buraya modern ve kalıcı çadırlar yapılmıştır. Bu çadırlarda hacılar, rahat bir şekilde kalabilmektedirler. Hacıların bu çadırlarda kalacağı günlerde doğal ihtiyaçlarını rahat bir şekilde karşılayabilecekleri düzenlemeler yapılmaktadır.

Mina; aşırı istek, arzu demektir. Mina, Hz. İbrahim (a.s.) ile oğlu Hz. İsmail (a.s.)'in, Allah'a olan aşklarının sınıandığı yerdir. Bu sınavda Hz. İbrahim (a.s.), ahir ömründe kendisine verilen biricik oğlunu Allah için kurban etmek; Hz. İsmail (a.s.) ise, bu uğurda canını vermek gibi çok ciddî bir sınavdan geçmektedirler. Bir tarafta Allah'ın emri ve aşkı, diğer tarafta ise ciğerparesi vardır ve her ikisi de sinanmaktadır. Allah sevgisi mi, evlat sevgisi mi? Allah sevgisi mi, yaşama arzusu mu? Hz. İbrahim, durumu oğluna açar ve görüşünü sorar. Hz. İsmail'in cevabı kısa ve nettir: "Babacığım! Sana emredilene yap! Beni sabredenlerden bulacaksın!" (Saffât sûresi, 37/102) Bu cevap üzerine Hz. İbrahim (a.s.), sevgili oğlunu Allah yolunda kurban etmeye karar verir ve Mina yolunu tutar. Allah'ı her şeyden, herkesten daha çok sevdiğini, Allah'a olan aşkının her şeyin üstünde olduğunu ispat etmek üzere çıkar yola. Ancak, peygamber de olsa, baba olabilmek için neredeyse tam bir asır bekleyen bir insan olan Hz. İbrahim'in karşısına o esnada şeytan çıkar. Bu kez, bir tarafta Allah'ın emri, diğer tarafta şeytanın vesvesesi vardır. Ve Hz. İbrahim (a.s.)'i kararlılık ağır basar. Hz. İbrahim (a.s.), terci-

hini Allah sevgisinden, ebedî aşktan yana kullanır. Kendisini Allah'a yaklaştıran yolda karşısına çıkan şeytanı, bugün taşlamanın yapıldığı yerlerde defalarca taşlar. Neticede baba-oğul ikisi de Allah'ın emrine teslim olurlar ve bu ağır sınavı kazanırlar. (Saffât sûresi, 37/103-107)

İşte Mina, can, mal, mülk, mesken, evlat, eş, kardeş, ticaret, aşiret, mevki, makam, rütbe vb. fani sevgilerin aşıldığı, Allah sevgisinde zirveye ulaşıldığı yerdir. Mina'yı ziyaret ederken iç dünyamızı bir gözden geçirmeli ve Allah sevgisi karşısındaki konumumuzu bir değerlendirmeye tabi tutmalıyız. Allah sevgisi mi, diğerleri mi? Bize verilen nimetler ve imkânlar, bizleri Allah sevgisine mi götürüyor, yoksa O'nun yolunda birer engel mi teşkil ediyor? Diğer bir ifade ile kişi, Hz. İbrahim (a.s.) ve Hz. İsmail (a.s.) misali, en çok sevdiği varlıklarını, Allah sevgisi uğruna feda edebiliyor mu? Bu noktada Allah'ın müjdesine mi itibar ediyor, yoksa şeytanın vesvesesine mi? Aslında Hz. İbrahim (a.s.) ile oğlunun sınavıyla, bugün bizim sınavlarımız pek farklı değildir. Ancak İbrahimî tavır takınmanın çok zor olduğunda şüphe yoktur. Bu zorlu sınavda diğer sev-

Mina'daki çadırlardan bir görüntü.

Mina'daki Cemerât (Şeytan taşlama yerleri)'nden bir görüntü.

giler ağır basıyorsa, burada yapılacak şey, Allah'a istiğfarda bulunmaktır. Nitekim ayette de Allah'tan bolca bağışlanma dilenmesi emredilmektedir.”

Daha sonra **Cemerat** (Şeytan taşlama yerleri) önünden geçerek Akabe Mescidi'ne yakın bir yerde durduk ve Dr. Ateş'in burayla ilgili yaptığı aşağıdaki açıklamasını dinledik:

“Kıymetli kardeşlerim!

Maalesef yanına yaklaşamadığımız **Akabe Mescidi**, Cemre-i Kübra (büyük şeytan)dan Mekke-i Mükerreme istikametine doğru az ilerde sağ tarafta bulunan mesciddir. Bu mescide Akabe Mescidi veya Biat Mescidi denmektedir. Bu mescidin bulunduğu yerde tarihin akışını değiştiren biat olayı yaşanmıştır. Bu büyük olayın anısına yapılan bu mescid, tarih boyunca birçok defa yenilenmiştir. Bizim için önemli olan, bu mescidin bulunduğu yerin hatırasıdır.

Burası, hac mevsiminde Medine'den gelen sahabelerin Resûlullah (s.a.v.) ile buluşarak, O'na biat ettikleri yerdir.

Bilindiği gibi Resûlullah (s.a.v.), bütün benliğiyle insanları hidayete ulaştırmak için çabalıyordu. Bu hususta elinden gelen bütün gayreti gösteriyordu. Resûlullah (s.a.v.)'ın uzun süren bu gayretleri nihayet önemli bir karşılık bulmuştu. Bir hac mevsiminde Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Yesrip (Medine)'ten gelen ve Hazrec kabilesine mensup bulunan altı kişiyle karşılaştı ve onlara İslâm'ı tebliğ etti. Bu kişiler son bir peygamber geleceğini Yahudilerden duymuşlardı. Bu Hazreçliler, Allah Resûlü (s.a.v.)'nün davetini kabul ettiler ve Müslüman oldular.

Bir sene sonra Medine'den on iki kişi Müslüman olarak gelip Allah Resûlü (s.a.v.)'ne burada biat ettiler. Bu yapılan biata 'Birinci Akabe Biatı' de-

Akabe Mescidi.

nildi. Bu biattan sonra Resûlullah (s.a.v.), Mus'ab b. Umeyr (r.a.)'ı Kur'ân-ı Kerîm'i ve İslâm'ı onlara öğretmek üzere görevlendirerek yanlarına verdi.

Mus'ab b. Umeyr (r.a.)'ın ve bu sahabelerin gayretleri sonucu ertesi sene, Medine'den yetmiş iki erkek ve iki de kadın, Allah Resûlü (s.a.v.) ile Akabe'de buluştular. Allah Resûlü (s.a.v.)'ne biat ederek O'nu canları, malları ve ırzları gibi koruyacaklarına söz verdiler. Ayrıca Resûlullah (s.a.v.)'ı Medine'ye hicret için davet ettiler. Bu biatte Hz. Peygamber (s.a.v.)'in amcası Hz. Abbas (r.a.) da bulunmuş ve Medinelilere verdikleri söz ile nasıl büyük bir tehlike ile karşı karşıya geleceklerini anlatmıştır. Verdikleri sözün ne anlama geldiğini açıklayarak, Allah Resûlü (s.a.v.)'nü koruyamayacaklarsa O'nu Medine'ye çağırılmalarını ve Mekke'de tebliğine devam etmesinin gerekliliğini söylemiştir. Onlar, biatlarının ne anlama geldiğini bildiklerini ve İslâm için bütün bu tehlikeleri göze aldıklarını söyleyerek söz verdiler.

Bu biatla Hicret'in de yolu açılmış oldu ve tarihin akışını değiştirecek büyük değişim süreci hız kazandı. Bu, İslâm dininin insanlara ulaştırılması

Grup, Nur Dağı önünde.

için artık Medine-i Münevvere'nin merkez seçilmesi anlamına da geliyordu. Dolayısıyla Yesrib'in Medine-i Münevvere'ye dönüşüm süreci de böylece başlamış oldu.

İşte Akabe, bu büyük olayın yaşandığı yerdir. Akabe'den geçerken Müslüman, bu kuytu köşede Resûlullah (s.a.v.)'in İslâm'ı nasıl güçlüklerle insanlara ulaştırdığını, bunun için ne kadar sıkıntılar çektiğini ve ilk müslümanların İslâm için nasıl hayatlarını, mallarını, canlarını ve her şeylerini ortaya koyduklarını bir kez daha hatırlamalı ve İslâm için ne yapıp yapamadığı hususunda kendi konumunu bir gözden geçirmelidir.”

Akabe Mescidi hakkında bu bilgileri edindikten sonra, yolumuza devam ederek Hira Dağı önüne geldik. Burada otobüsümüzden inerek bu mübârek dağı temâşâ edip, Dr. Ateş'in yaptığı açıklamayı dikkatle dinledik. Dr. Ateş şunları söyledi:

“Değerli kardeşlerim!

Şu anda Nur Dağı'nın önünde bulunmaktayız. Bu dağa çıkmak, ibâdetin bir parçası değildir. Ancak bir Müslüman, Mekke-i Mükerrreme'de bulunduğu sürece Hz. Peygamber (s.a.v.)'e ilk vahyin geldiği Hira Mağarası'nın bulunduğu Nur Dağı'nı en azından uzaktan defalarca seyretmelidir.

Hira mağarası, Nur Dağı'nın zirvesinden 15 m. aşağıda dağın kuzeyine bakan tarafında yer almaktadır. İçerisinde bir kişinin kalabileceği kadar bir alan vardır. Mekke-i Mükerrreme'ye bakan tarafında bir açıklık bulunmaktadır. Bu açıklıktan Kâbe-i Muazzama görülebilir. Ancak bu gün çevredeki yapılaşma nedeniyle sadece Mescid-i Haram'ın minareleri görülebilmektedir.

Hz. Peygamber (s.a.v.), 35 yaşından itibaren

burada inzivaya çekilmeye, orada günlerce kalarak tefekkür etmeye başlamıştır. İlk vahiy olan Alâk Sûresi'nin baştaki beş ayeti böyle bir inziva esnasında burada inmiştir.

Mutasavvıflar, O'nun Nur Dağı'ndaki itikâfını, Hz. Musa'nın Tur Dağı'ndaki halvetiyle kıyaslarlar, inziva ve itikâfın önemini vurgulamak için Hira tecrübesine işaret ederler.

Hakikati arayış içerisinde olan Hz. Peygamber (s.a.v.), câhiliyye'nin hüküm sürdüğü Mekke'nin hareketli hayatından uzaklaşıp, kendisini dinleyebilmek, kâinat hakkında tefekkür edebilmek amacıyla geliyordu Hira'ya. Orada inen ilk vahiyle hem kendisini, hem de Rabbini bulmuştu. Çünkü O, vahiyle, Kur'ân'la buluşmuştu.

O günkü Mekke'ye nispetle çok daha fazla yoğun ve yorucu bir hayatın içinde olan günümüz insanı, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in bu inzivasına benzer bir inziva tecrübesini belki de hiç yaşamamıştır. Sürdürdüğü o hızlı tempolu modern hayatında “inziva” ve “tefekkür” kavramları, belki de hiç yer almamıştır. Doğrusu ne kendini dinlemeye, ne hakikati tefekkür etmeye, ne de Allah'ın gönderdiği vahiyle, Kur'ân'la baş başa kalmaya yeterli zamanı olmuştur. Namaza ayırdığı kısa zaman dilimlerinden başka, belki de kâfi derecede zaman ayıramamıştır kendini ve Rabbini tanımaya. Yaşadığı modernite, ister istemez sürekli uzaklaştırdı ve yabancılaştırdı onu Hira'nın armağanı Kur'ân'dan ve vahyin öğretilerinden. Birçokları için bu ve buna benzer gerçekleri düşünebilmesi için Mekke-i Mükerrreme'ye geliş, bir fırsattır. Hira, bu acı gerçekle yüzleşmenin bir anlık da olsa düşünüldüğü, hatırladığı yerdir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'i vahiyle bu-

Cennet'ül Mualla Mezarlığı'ndan bir görüntü.

luşturan Hira, ziyaretçiyi de buluşturmalıdır vahiyle, Allah'ın Kitabıyla.

Hira'yı anlamak, vahyi anlamaktır, Kur'ân'la yeniden buluşmaktır. Hira, hakikati arayan için inzivaya ve tefekküre olan ihtiyacı hatırlamaktır. Bu hatırlamaya vesîle olmasını dilediğimiz ziyaretimizin makbul olması niyazı ile bizlere bu imkânı ihsân eden yüce Rabbimize sonsuz hamd-ü senâlar ediyoruz.”

Dr. Ateş'in bu anlamlı açıklamasını dinleyip duygulanarak tamamladığımız Nur Dağı ziyaretini çektirdiğimiz hatıra fotoğraflarıyla noktalarak Cennet'ül Mualla Mezarlığı'na doğru yolumuza devam ettik.

Mekke-i Mükerreme'nin bu tarihî mezarlığı önüne geldiğimizde bir süre durup, burada medfun olan mevta-i müslimin için okuduğumuz Fâtihaları ruhlarına armağan ettik. Dr. Ateş burayla ilgili yaptığı kısa konuşmada şu bilgileri verdi:

“Sevgili kardeşlerim!

Ziyaret etme bahtıyarlığına erdiğimiz Cennet'ül Mualla kabristanı, içinde Hz. Hatice (r.anha) validemiz de dâhil olmak üzere pek çok sahibinin defnedilmiş bulunduğu Mekke'nin en eski kabristanıdır. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in oğulları Kasım ve Abdullah da burada defnedilmiştir. Ayrıca Dedesi Abdulmuttalip ile Amcası Ebu Talip de bu kabristanda bulunmaktadır. Osmanlılar döneminde başta Hz. Hatice (r.anha) validemiz olmak üzere bazı sahibilerin kabirleri üzerinde kubbeler bulunmaktaydı. Kanunî Sultan Süleyman, Hz. Hatice (r.anha)'nin kabri üzerine büyük bir kubbe yaptıra-

rak buraya bir de türbedar tayin etmiştir. Mekke-i Mükerreme, Suud devletinin yönetimine geçtikten sonra, kabristandaki kubbeler yıkılarak mezarlar düzlenmiştir.”

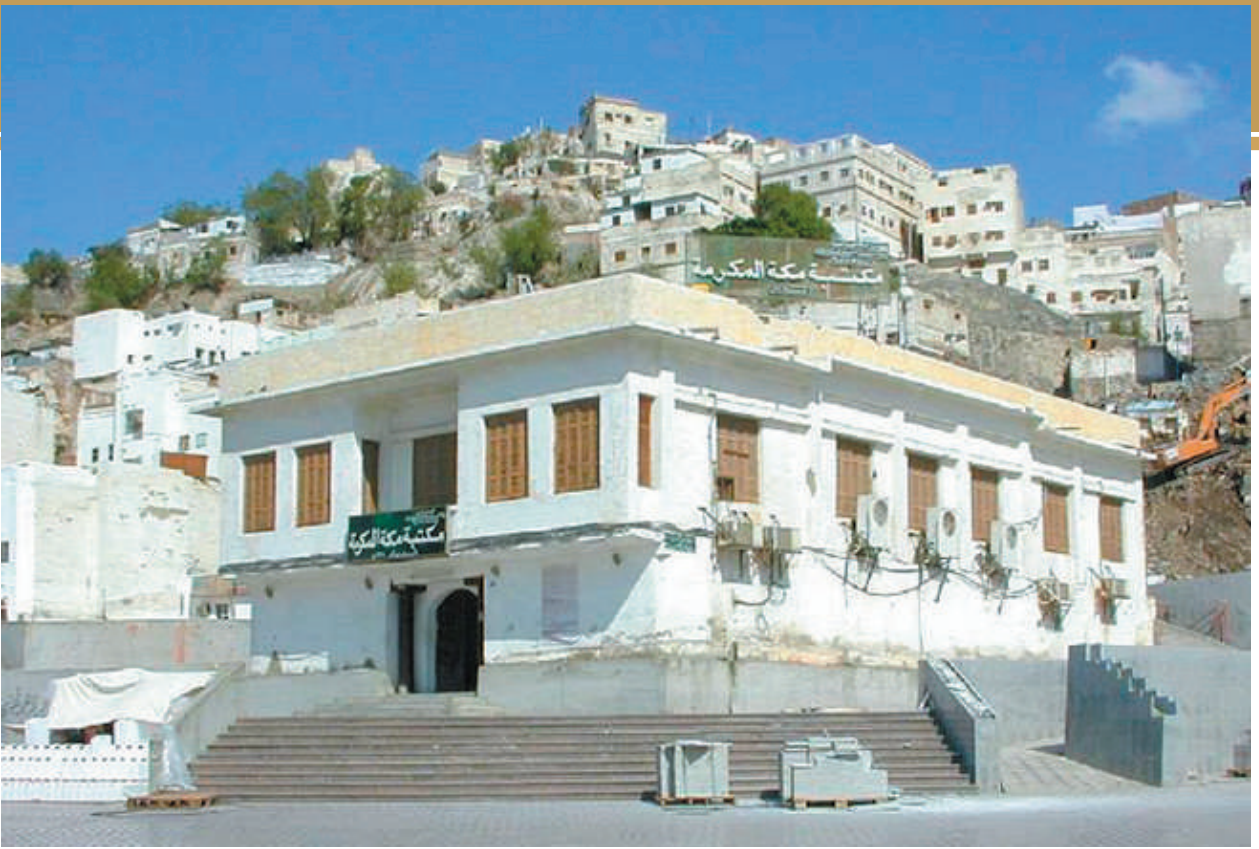
Cin Mescidi cadde üzerinde olup, önünde otobüs durdurulmadığı için bu mescitle ilgili otobüste bilgi veren Dr. Ateş, şunları söyledi:

“Değerli arkadaşlar!

Yolumuz üzerinde sağ tarafta bulunan Cin Mescidi, Cinlerin Hz. Peygamber (s.a.v.)'den Kur'ân-ı Kerîm dinleyerek iman edip kendisine biat ettikleri yer olarak ifade edilen mahalde yapılan mesciddir. Bugün burada bulunan mescidin yerinde daha önce eskiden yapılmış bir mescit bulunmaktaydı. Bu mescidin de tarih boyunca pek

Cin Mescidi.

Peygamberimizin doğduğu evin yerine yapılan ve Mekke Kütüphanesine dönüştürülen bina.

çok defa yenilediği anlatılmaktadır. Rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (s.a.v.), yanına Abdullah b. Mes'ud (r.a.)'u alarak bu mescidin olduğu yere gelir. Bir daire çizer. Abdullah b. Mes'ud (r.a.)'dan onun dışına çıkmamasını ister. Cinler burada Allah elçisini dinlerler, ona biat ederler ve Müslüman olurlar.

Bu mescidi ziyaret etmek de ibadetin bir parçası değildir. Ancak burayı ziyaret eden Müslüman kendisine yol gösterici olarak verilmiş bulunan Kur'ân-ı Kerîm'in, görünen ve görünmeyen idrak sahibi varlıkları nasıl etkilediğini ve bu büyük kılavuzu idrak sahiplerine ulaştırmak için ne denli gayret sarf etmesi gerektiğini düşünmelidir. Bu Mescid, Mescid-i Haram'ın kuzeyinde ve 2 km. uzaklıkta bulunmaktadır.”

Yola devamla Hz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu evin yerine yapılan ve bugün Mekke Kütüphanesi olarak kullanılan binanın önünde de otobüsün durma imkânı olmadığından buradan geçerken Efendimiz (s.a.v.)'e salât ve selâm ederek Dr. Ateş'in yaptığı aşağıdaki açıklamayı dinleyerek hakkında bilgi edindik.

“Değerli kardeşlerim!

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in doğduğu evin yeri, bugün Mekke kütüphanesi olarak kullanılan binanın bulunduğu yerdir. Harem-i Şerif'in kuzeyinde, yaklaşık 300 metre uzaklıktadır. Burada Allah Resûlü'nün dedesi Abdulmuttalib'in evi varmış. Sonra oğulları arasında paylaştırılmış ve bugünkü Mevlid-i Nebî'nin, yani kütüphanenin bulunduğu yer, Allah Resûlü (s.a.v.)'nün babasına verilmiş,

ondan da Allah Resûlü (s.a.v.)'ne intikal etmiş. Buraya 'Peygamberin doğduğu yer' anlamında 'Mevlid-i Nebî' denmektedir. Tarih içerisinde Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in doğduğu ev birçok defa el değiştirmiş, sonunda Harun Reşid'in annesi Huzeyran Hanım burayı satın alıp mescide dönüştürmüştür. Zaman içinde burası birçok defa tamir edilmiştir. Bugünkü yapının, Kanunî Sultan Süleyman zamanında yapıldığı ifade edilmektedir. Eski bina yıkılarak yeniden yapılmak suretiyle şimdiki hâline getirilmiştir. Daha sonraları kütüphane hâline getirilen bina, Mekke Evkaf İdaresine devredilmiştir.

Burayı ziyaret eden Müslüman'ın hatırlaması gereken en önemli olay, belki de bu mıntıkada ilk müslümanların karşılaştıkları sıkıntılar ve işkencelerdir. Özellikle de müslümanlara karşı boykot olayında müslümanların bu bölgede çektiği büyük acılardır.

Bugün sahip olduğumuz insanî değerlerin bize kadar ulaşmasında ve İslâm nimetine nail olmamızda tahammül güçlerini aşan nice sıkıntılara ve acılara büyük bir fedakârlık, azim ve sebatla dayanan ilk müslümanların büyük payı vardır.

Hiçbir sıkıntı çekmeden nail olduğumuz değerlerin kıymetini daha iyi anlamamıza ve ilk müslümanların hiçbir dünyevî karşılık beklemeden bu büyük nimeti başkalarına ulaştırmak için nasıl çaba sarf ettiklerini kavramamıza vesîle olabilirse, bu ziyaret amacına ulaşmış olur.”

Mekke'deki ziyaret yerlerini gezip gören grubumuz, programı otele gelerek noktaladılar.

Beytullah'da Dua ve Dilek

Kâbe-i Muazzama, çevresinde İslam nurunun doğduğu, acı-tatlı nice hatıralarının yaşandığı yer. İsmail (a.s.) ve İbrahim (a.s.)'in duasını, susuzluktan kıvranışını; Hâcer'in çaresizliğini, çırpınışını, teslimiyetlerini hatırlatan yer...

Baba – oğlun emri ilahiye yerine getirerek inşa ettiği beyt. Mü'min gönüllerin kilitletiği nokta... Bilallerin ezanlarının çınladığı; Allah Resûlü (s.a.v.)'nün, Abdullah ibn Mes'udların (r.a.) Kur'ân okuyuş seslerinin dalgalandığı yer...

Fetih günü coşkulu tavafın, veda haccındaki unutulmaz güzelliklerin yaşandığı yer... Binlerce yıl nice âlimlerin, âriflerin, zâhidlerin, mücâhidlerin, Allah sevgisiyle dolu nice mü'min gönüllerin çevresinde pervane oldukları Kâbe... Anlatılmakla bitmeyecek, satırlara sığmayacak yer. Ve biz onun önündeyiz.

Bizi Yaradan ve bu Beyt'in sahibi olan yüce Rabbimiz Bakara Suresi'nin 144. ayetinde: "Yüzünü artık Mescid-i Haram'a çevir. Beytullah'ı kible edin. Siz, nerede olursanız olun yüzlerinizi O'na çevirin." buyurarak, O'nu mü'minlerin kiblegâhı kılan âlemlerin Rabbine dua ediyoruz. Bu dualara ne kadar çok ihtiyacımız var.

Kendimize, ailemize, anne ve babamıza, yakınlarımıza, sevdiklerimize, üzerimizde hakkı olanlara ve ümmet-i Muhammed'e. İslam âlemine dua. Eller karıncalanıncaya, gönülde ne varsa Mevlâ'ya arz edilinceye, sema rahmetle yarılınca, gözyaşları zapt edilemez hâle gelinceye kadar dua...

İslam âlemi, ümmet-i Muhammed'in serpildiği coğrafya bu dualara, Mevlâ'ya yönelme şuuruna ne kadar muhtaç...

Ümmet şuurunun gelişmesi için, mü'min gönüllerin birbirini sevmesi, üfletle kaynaşması için, ilim, irfan ve İslam şuuruyla yoğrulması, cehaletten ve bin bir çeşnisi çıkan bütün dalâlet türlerinden sıyrılması için, yıllar yılı peşinden sürüklendiği boş, aldattıcı serapların, batıl tezgâhların iç yüzünü görmesi, kendisini ve ailesini kurtarması için, ona karanlık gelecekler hazırlayanların aklarına düşmemesi için,

Allah ismi anılınca gönlünün sevgiyle ürpereceği, haşyetle dolacağı olgunluğa ermesi için,

Allah'ın emirlerini hayata geçirerek imanına iman katacak seviyeye gelmesi için, taşlaşan, vurdumduymaz hâle gelen kalplerin yumuşaması için, imanı içten gelen bir sevgiyle sevmek, küfürden, dalâletten, çirkeften, bütün batıl yollardan nefret ederek uzaklaşmak için, hak ile batılı ayırdedecek derin basîret için dua etmeliyiz.

İslam âlemindeki bu yangınların sönmesi, kardeşin kardeşi kırmaması, zalimlerin safında yer alıp mazluma vurulmaması, İslam âlemindeki kanayan yaralara bigâne kalınmaması için, yaraları saracak, görünmeyenleri gösterecek, söylenmeyenleri söyleyecek, saklı tezgâhları ortaya çıkaracak, Ümmet-i Muhammed'e yol gösterecek bir ilim-irfan, fikir ve zikir ekibinin ortaya çıkması için dua etmeliyiz.

Bosna gafletinin ve katliamının bir daha yaşanmaması, Çeçenistan'da, Afganistan'da, Irak'ta akan kanın Müslümanlar lehine durması için, yurdumuzda ve birçok İslam ülkesinde oynanan oyunlara meydan verilmemesi, Filistin'de devam eden zulmün İslam lehine son bulması için, orada yaşananları, Yahudi zulmünü boş gözlerle seyreden milletlerin aklını, iz'ânını başına toplaması için dua etmeliyiz.

Yüce Rabbimiz Hud Suresi'nin 113. ayetinde: "Zulmedenlere meyletmeyin; sonra size ateş dokunur (cehennemde yanarsınız). Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur. Sonra (O'ndan da) yardım göremezsiniz!" buyurarak bizi zalimden tarafa gösterilecek en küçük bir meyilden bile sakındırırken, zulme katılmaya çağırın bütün anlayışların yok olması için dua etmeliyiz. Allah Resûlü (s.a.v.)'nün bir duası var. O, Rabb'ine şöyle yalvarıyor:

"Allah'ım! Zalimi zalimle boğuştur. Onları birbirine düşür. Bizleri de bu boğuşmadan salim ve ganimet elde etmiş olarak çıkar." Biz de bu duayı yapmalıyız. İslam âleminin idaresinin zalimlerin, Allah'tan korkmayanların, merhamet duygusu olmayanların, ahiret muhasebesini hesaba katmayanların eline geçmemesi, elinde kalmaması için dua etmeliyiz. Allah şiarı tanımayanların, Allah'a kulluk şuuruna ermeyenlerin, İblis uğruna işgüzarlık sergileyenlerin, Allah'ın hükmünü yeryüzünden silmeye çalışanların, buna zemin hazırlama gayreti içinde olanların, bize asırlar boyu izzet ve şeref veren, güzel ahlak ve ulvî düşüncelerle donatan dîn-i mübîn'in nurunu söndürmeye çalışanların ıslahı için, ıslah olacak yapı ve şahsiyette değillerse, -kalpleri hakka mühürlüyse- kahrı için dua etmeliyiz.

Gözyaşıyla yıkanacak çok kırımımız, ağlanacak çok halimiz var; göz pınarlarımızı açmalıyız. Bu makamda, hakkın safında bütünüyle yer almaya, Allah yolundan asla kopmamaya azmetmeliyiz.

Beytullah'ı görürken, onun çevresinde Mevlâ'ya yönelirken, Safa Merve arasında sa'y ederken ve diğer mübârek mekânlarda bulunurken hep bu şuurla el açıp dualar etmeliyiz.

Beytullah'da Berat Kandili ve Yaradana Yakarış

Yılda bir defa düzenlediği umre programlarının 21.sini Berat Kandili münasebetiyle 11-21 Nisan 2019 tarihleri arasında gerçekleştiren YOYAV, on günlük sürenin beş gününü Medine-i Münevvere, beş gününü de Mekke-i Mükerre-me'de ikâmete ayırdı. Birinci beş gününü Medine-i Münevvere'de civâr-ı Resûlullah'da geçiren YOYAV umre grubu, ikinci beş gününde de Mekke-i Mükerre-me'de Beytullah'da Allah Teâlâ'nın misafiri oldu. Mekke'de kaldığı günleri iki umre ziyareti, tavaf, namaz ve niyazla değerlendirmenin yanında 19 Nisan 2019 Cuma günü idrâk edilen Berat Kandili'ni Beytullah'da ihyâ etme bahtiyarlığına erdi.

Böylece mü'minlerin manevî bayramlarından biri olan Cuma günü ve kandil gecesini yatsı namazından sonra Beytullah'da buluşarak iç içe olan üç sevinci bir arada yaşadı. Böylesine değerli bir zaman diliminde, böyle mübârek bir mekânda bir araya gelmenin haz ve huzuru içinde Berat Kandili'ni kutlayarak, dua ve niyazda bulunmanın bahtiyarlığıyla refâkatindeki grupla mutluluğunu paylaşan Dr. İbrahim Ateş, dua öncesi yaptığı konuşmada duygu ve düşüncelerini şu cümlelerle dile getirdi:

"Değerli arkadaşlar!

Mübârek Berat gecesinde Beytullah'da bir araya geldik. Bizleri böyle mübârek bir zaman

diliminde, mübârek bir mekânda buluşturan yüce Rabbimize sonsuz hamd-u senâlar ediyor, beratın anlam ve önemini birçok hadîs-i şeriflerinde dikkatimize getirip bu geceyi ibâdet, ta'atla ihyâ etmemizi tavsiye eden sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'e sayısız salât ve selâmlarımızı arz ediyoruz.

Üç ayların tam ortasındayız. Recep geçti, Ramazan henüz gelmedi, Şaban-ı şerifin on beşinci gecesinde mübârek zaman diliminin ortasında bulunan Berat kandilini mübârek mekânda idrâk ve ihyâ etmenin bahtiyarlığını yaşıyoruz.

Berat kandilini birçok hadîs-i şeriflerinde anlatıp önemini dikkatimize getiren sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadîs-i şerifinde: "Kim Şaban'ın yarısı (berat) gecesini ihyâ ederse, kalplerin öldüğü günde o kişinin kalbi ölmez." buyurmuştur. Kalplerimizin manen hayat bulması ve yüce Yaradan'ın irade ettiği istikamette yaşar halde kalması için, bu mübârek geceyi ihyâ etmenin faziletini, önemini dikkatimize getiren sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), bu geceyi boş geçirmeyip, dolu dolu iyilikler, güzellikler, namaz, niyaz, tilâvet-i Kur'ân, istiğfar, tövbe, zikir, şükür halleriyle değerlendir-memizi tavsiye buyurmuştur.

Dolayısıyla bu mübârek gecede böyle mübârek bir mekânda bulunmamız Allah'ın bize büyük bir lutfu olmuştur. Umre ziyareti önemli bir ibâdetdir.

Grup, Berat Kandilinde Beytullah'da.

Bu ibâdetin böyle bir geceye denk gelmesi de yine fevkalade önemlidir. Geçen seneki umre ziyaretini de 13 Nisan 2019 Cuma gününe tevafuk eden İsra ve Miraç Kandilinde gerçekleştirmiştik. Hamdolsun bu sene de Berat kandilinde burada bulunuyoruz. Tabi sadece böyle bir program tertiplemeyle değil, tavaf yaparak, namaz kılarak, Kur'ân okuyarak, dua ve niyazda bulunarak bu geceyi dolu dolu geçirmenin gayreti içinde olacağız.

Değerli arkadaşlar!

İlim ehli büyüklerimiz bizleri aydınlattıkları uyarı sözlerinden birinde şöyle demişlerdir: "Mü'minlerin yeryüzünde iki bayramı vardır. Ramazan ve Kurban bayramları. Gökteki meleklerin de iki bayramı vardır. Onlar da Berat gecesi ile Kadir gecesidir."

Bir başka bilginimiz de şu açıklamada bulunmuştur: "Berat gecesinin adlarından biri keffaret gecesi yani günahların bağışlanıp, ibâdet ve taatlarla günahların giderildiği gecedir. Cuma gecesi haftalık günahları gideren keffaret gecesi, Berat gecesi bir yıl içinde işlenen günahları giderme vesîle olan keffaret gecesi, Kadir gecesi de bir ömür boyu yapılan günahların giderilmesini sağlayan keffaret gecesidir."

Yüce Rabbimiz bir yıllık günaha kefarete olacak böyle mübârek geceyi Beytullah'da idrâk etme imkânını ihsân eyledi, hem de evine davet edip bizlere evinde ikramda bulundu. Dolayısıyla biz şu anda Allah Teâlâ'nın evinde ve O'nun misafirleriyiz. Böyle mübârek bir gecede Beytullah'da birlikte

olma bahtiyarlığına erdik. Allah az amelimizi çok etsin. Hem birbirimize, hem yakınlarımıza, hem tüm Müslümanlara dua edeceğiz. Görüyorsunuz Kâbe-i Muazzama'nın her yeri lebalep dolu. Bu geceyi ihya etmek için Allah'ın misafiri olduk. Allah Teâlâ bir hadîs-i kudsîde: "Yeryüzünde benim evlerim mescidlerdir. Benim ziyaretçilerim ise mescidlerimi ibâdet ve imarla ihyâ edenlerdir. Ne mutlu o kula ki, evinde abdest alıp temizlenir ve beni evimde (mescidde) ziyaret eder. Ziyaretçiye ikram etmek de ziyaret edilenin şanıdır." buyurarak Kendini evinde ziyaret edenlere ikramda bulunacağını beyan etmektedir. Hz. Peygamber (s.a.v.) de İbn-i Abbas'tan rivayet edilen bir

hadîs-i şerîfde: "Mescidler yeryüzünde Allah'ın evleridir. Yerdekiler için gökteki yıldızlar nasıl parlak gözükmüşse göktekiler için de yerdeki mescidler öylece aydınlık ve parlak gözüktür." buyurmuştur. Allah Teâlâ'nın ikramı senin benim ikramım gibi değil, inşaallah cennette Cemalini ikram ederek bizleri mutlu edeceğine inanıyoruz. Bizleri cenneti, Cemali ve rızasıyla ödüllendirdiği, onurlandırdığı mutlu ve müstesnâ kullarından kılmasını yüce Rabbimizden niyaz ediyoruz.

Bu gece Beytullah'da bulunup Yaradan'a yakaran ve duaları kabul edilen mutlu Müslümanların dualarına dahil olması dileğiyle, bizler de bu mübârek mekânda ellerimizle birlikte gönüllerimizi de yüce Rabbimizin dergâh-ı izzetine açarak şöyle yalvarıp yakarıyoruz:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdülillâhî Rabbi'l âlemîn. Ve eşrefü's salâti ve etemmu't teslim alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve ashâbî ecmaîn.

İlahî yâ Rabbe'l-âlemîn! Mübârek Berat gecesinde Beytullah'da Senin evinde bir araya geldik. Ellerimizle birlikte gönüllerimizi de dergâh-ı izzetine açtık. Burada yapılabilecek dualara bizim dualarımızın da dâhil olmasını ve kabul görmesini diliyoruz, ihsân eyle yâ Rabbî. Ellerimizi boş döndürme yâ Rabbî. Gönüllerimizden adını, zikrini irak eyleme yâ Rabbî. Hayatımızın her anında huzurunda olduğumuzun bilinciyle Sana yakın, Resûlünün izinde olduğumuz inancıyla davranışlarımızı

dirâyetli, bakışlarımızı basîretli ve adımlarımızı isâbetli eyle yâ Rabbî. Kullukla kâim, iman, ibâdet ve istikamette bizleri dâim eyle yâ Rabbî. Efendimiz (s.a.v.)'in nurlu yolunda yürümemizi, O'nun izinde olmamızı, sünnet-i seniyyesine sarılmamızı bizlere nasip eyle yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabbe'l-âlemîn! Sana sonsuz hamd-ü senâlar ediyoruz. Bizleri böyle mübârek bir gecede evine çağırдыңın, burada bulunmamızı bizlere nasip ettiğın için Sana sonsuz hamd-ü senâlar olsun yâ Rabbî. Hayatımızın her anında, her zaman ve her yerde Sana hamd-ü senâda bulunmayı, hamd eden haâmidlerden ve şükreden şâkirlerden olmayı bizlere nasip eyle yâ Rabbî. Bizleri kullukta kâim, iman, ibâdet ve istikamette dâim eyle yâ Rabbî. Sevdiğın, sevdirdiğın ve sevindirdiğın kullarından eyle yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabbe'l-âlemîn! Bu gece yapıp kabul gören dualar hürmetine, Sana yalvarıp yakaran gözü yaşlı, gönlü imanlı kulların hürmetine burada yapılan tavaflar, edilen dualar, okunan Kur'ân'lar hürmetine kabul buyur yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabbe'l-âlemîn! Rızana erdirdiğın, Cennetine girdirdiğın, Cemalini gördürdüğün kullarından eyle bizleri yâ Rabbî. Bu gece yapılan duaları kabul buyuracağın ve pek çok kulları bağışlayıp arındıracağın sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in çeşitli hadîs-i şerîflerinden öğrendik. Bizim dualarımızı da kabul buyur yâ Rabbî. Günahlarımızdan arındır yâ Rabbî. Yurdumuza arı duru dönmemizi nasip eyle yâ Rabbî. Yurdumuzdan bu mübârek mekânlara gelirken öğrencilerimiz, üyelerimiz, diğer kardeşlerimizin okudukları hatm-i şerîfler, Yasîn-i şerîfler, Mülk-ü şerîfler Nebe'-i şerîfler, İhlâs-ı şerîfler, Fâtîha-i şerîfeler ve muhtelif pek çok aşr-ı şerîflerle, kelime-i tevhidler, Esmâ'ül Hüsna, istiğfarlar, Besmeleler ve salâvât-ı şerîfeleri burada yapılan ve kabul gören dualar gibi ahsen-i kabul ile kabul buyur yâ Rabbî. Hâsıl olan ecir ve sevabı öncelikle ve ivedilikle rûh-u Resûlullah'a armağan ediyoruz, haberdar eyle yâ Rabbî. Bizleri O'nun şefaatine nâil eyle yâ Rabbî. İnsanlığın atası Hz. Âdem aleyhisselatü vessalam ile O'nun muhterem eşi insanlığın saygıdeğer annesi Hz. Havva validemizin ruhlarına armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî. Bilumum enbiya-ı izâm ve Rüsûlu fihâm hazerâtının ruhlarına da armağan ediyoruz vâsıl eyle yâ Rabbî. Bizleri onların şefaatine nâil eyle yâ Rabbî. Bilumum mü'minîn ve mü'minâtın, ashâb-ı

Beytullah'da Berat Kandili duası.

kirâmın, Efendimiz (s.a.v.)'in zevcât-ı tâhirâtının, evlâd ve ahfâdının ruhlarına da armağan ediyoruz hissedar eyle yâ Rabbî. Bu hatm-i şerîflerle süver-i şerîfeleri okuyanlar, kelime-i tevhidleri, salâvât-ı şerîfeleri getirenler, öğrencilerimiz, üyelerimiz ve bizlerden hayır dua talebinde bulunan dostlarımızın ebediyete intikal eden yakınlarının ruhlarına da armağan ediyoruz vâsıl eyle yâ Rabbî. Bu duaya katılıp da âmin diyerek kabulü niyazında bulunan kardeşlerimizin yakınlarından ebediyete göçenlerin ruhlarına da armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî. Bizleri doğurup dünyaya getiren annelerimizin, besleyip büyüten babalarımızın, eğitip öğreten hocalarımızın ruhlarına da armağan ediyoruz ulaştır yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabbe'l-âlemîn! Yakınlarımızdan, dostlarımızdan, öğrencilerimizden ve kardeşlerimizden şu mübârek mekâna gelmek için can-ı gönülden istekli olan kardeşlerimizin isteklerini de hâsıl eyle yâ Rabbî. Onların da yakın bir zamanda Senin evinde ağırladığın kullarından olmalarını nasip eyle yâ Rabbe'l-âlemîn.

Yâ Rabbî milletimizi ve memleketimizi her türlü kazadan, beladan, felâketten, musîbetten, hasedden, fesattan, kötülükten kuru ve kolla yâ Rabbî. Çocuklarımızı ve torunlarımızı ehl-i iman, ehl-i Kur'ân eyle yâ Rabbî. Hasta olanlarımıza şifa, dertli olanlarımıza deva, borçlu olanlarımıza edalar

Grup, Türkiye'ye dönmeden önce otel lobbiesinde bir arada.

nasip eyle yâ Rabbî. Her türlü hayırlı muradı olan kardeşlerimizin hayırlı muratlarını hâsil eyle yâ Rabbî.

Bu mübârek mekânda şu anda tavaf edenlerden, Kur'ân okuyanlardan, namaz kılanlardan, niyazda bulunanlardan, dili Kur'ânlı, gönlü imanlı, duası kabul gören, huşu içinde Sana yalvarıp yakaran kulların hürmetine bizlerin dileklerini de ihsân eyle yâ Rabbî. Dualarımızı kabul eyle yâ Rabbî. Bizleri nerede bulunursak bulunalım, duası kabul olan kullarından eyle yâ Rabbî. İbâdet ve tâ'atlarımızı dâim eyle yâ Rabbî. Bu mübârek gecenin, üç ayların ve yaklaşan Ramazan-ı şerîfin kadrini kıymetini bilen bilinçli ve basîretli insanlardan eyle bizleri yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabbe'l-âlemîn! Bizleri Kur'ân'ı dikkatle ve dirâyetli okuyup anlayan, yaşayan ve yoluna baş koyan hakikî sadık Müslümanlardan eyle yâ Rabbî. Salih amellerde bulunmayı nasip eyle yâ Rabbî. Gecemizi, kandilimizi mübârek eyle yâ Rabbî.

Bu mübârek gecede indirdiğin rahmetine bizleri de nâil eyle yâ Rabbî. Efendimiz (s.a.v.) Kâbe'ye her gün yüz yirmi bin rahmetin indirildiğini, altmış bininin tavaf edenlere, kırk bininin namaz kılanlara, yirmi bininin de Kâbe-i Muazzama'ya aşk ve şevk ile bakanlara ihsân edileceğini bildirmiştir. Hem tavaf eden, hem namaz kılan, hem de Kâbe'ye

sevgiyle saygıyla bakan kullarından eyle yâ Rabbî. Kâbe-i Muazzama'ya Hz. İbrahim (a.s.)'in baktığı gibi bakmayı, Efendimiz (s.a.v.)'in buyurduğu gibi Kâbe'nin değerini bilmeyi ve bir müminin kalbinin Kâbe kadar hatta daha büyük değeri haiz olduğunu bilerek, gönül kırmamayı bizlere nasip eyle yâ Rabbî.

İlahî yâ Rabbe'l-âlemîn! Bizleri Sana layık kul, Resûlüne layık ümmet ve müminlere layık kardeşler eyle yâ Rabbî. Son nefeste iman, Kur'ân ve ihlâs ile huzuruna gelmemizi nasip eyle yâ Rabbî. Kur'ân-ı Kerîm'i bize kabrimizde karîn, huzurunda şefaathçi eyle yâ Rabbî. Efendimiz (s.a.v.)'in dünyada ziyareti, ahirette de şefaatiyle şereflendirdiğin müstesnâ ve mutlu kullarından eyle bizleri. Cenette sevgili Peygamberimizin civarında kıldığın mutlu kullarından eyle yâ Rabbî. (Âmin)

Grup, Türkiye'ye dönüş yolunda uçakta.

PEYGAMBER'İN YATTIĞI YER

Medine merkad-i Nebî,
Müminlerin gözbebeği.
Dâr-ı hicret-i Nebevî,
İziyle dolu her yeri.

Ravzanın havası hoştur.
Teneffüs etmeye koştur.
Ne ihmal et, ne de boş dur.
Durma dostum, ona koştur

Mescidinin minberinde,
Peygamberin merkadinde,
Sütunlarının dibinde,
Huzur vardır, her yerinde.

Ravzaya girmeye çalış.
Orada olmaya alış.
Müslümana ne saadet,
Bir an bile orda kalış.

Ne güzel Kuba'da kalmak,
Mescidinde namaz kılmak,
Umre yapmış gibi olmak,
Dinî duygularla dolmak.

İyiliğiyle övülen,
Temizliğiyle sevilen,
Kur'ân'da takdir edilen,
Kuba'dır, ol ona gelen.

Yapıları kâşânedir.
Havası hoş, tabhanedir.
Bahçeleri gülhânedir.
Hurmaları şâhânedir.

Dr. İbrahim Ateş

Huzûr-u Nebevî'de Huzur

